

JDRUNAR JHROTT

Edur.

Sa Gyllene

Skriptargangur

MANASSJS Kongs/

Utdreigenn af hans Bæn/ og j Fimm Stuttum Predikunum wtskyrd og liöss giord j þyisku Male/

Af

Doct. JOHANN Forster/

H. Skriftar Professore J. Vittenberg,

Enn a Jslendsku wtlögd/

Af

H. THORLAKE Skwla syne/ Fordū Biskupe Hoola Stiptis/

(Sællrar Minningar)

Pryckt j SKALHOLLTE/

Af Jone Snorrasyne/

ANNO M. DC. XCIII.

Esaiæ 55. v. 6. og 7.

Leited DROTTens a medañ hann ma piñast/ kalled a hañ/ a medañ hañ er nalægur.
Sa hiñ Ogudlege late aþ siin um Veige/ og Illvirkenn aþ sinne Hugsan / og snwe sier til DROttens/ Pa mun hñ Myſk una hønum/ og til Guds vors/ Þvíad j hia hønum er mikel Fyrergeþning.

Luc. 15. v. 7.

Svo seige eg ydur/ ad Fognudur mun vera a Himnū yþer einū Syndugū þm er Idran giører/ etc.

Formaale þess Saluga Herra sem Bookena hefur Vtlagt/ Anno 1641.

Aullum þeim þetta lesa/ Oska eg Guds Naadar/ og rijkuglegrar Blessunar/ fyrer JEsum Christum vorn Endurlausnara/ Asamt Naadar/ Styrks og Vpplysingar Guds heilags Anda.

ÞESS være/ elskuleg Guds Børn Dags daglega/ og a hvørre Stundu hiartanlega ad þacka Gude vorum/ epter løflegu Dæme þess Dyrdlega Guds Mans Lutherí/ fyrer þessa þriar ædstu og stærstu hans Velgiørninga/ sem eru þesser. Hin fyrste ad Gud hefur oss Mennena þvilijkar Skepnur skapad/ sem bæde hafa Vit og Skilning þeygid. Fyrer Þann annan stoora Velgiørning/ ad Gud hefur lated oss Endurleysta/ og aptur keypta verda fra Eilijfum Glötune/ med þui Dyrmæta og raudlitada Bloode sijns Hiartans Elskulegasta Sonar JEsu Christi. Og fyrer þann hinn þridia/ ad Gud hefur j þeirre heilögu Skijrn giørt oss ad sijnum Børnum/ og Erfingium eilijfs Lijfs. Þessara þryggia Velgiørninga minntest Lutherus allt jafnt Daglega/ med hiartanlegu Þacklæte/ vid Gud j sijnum Bænum/

Hvad og eirneñ hvørre Christeñe Saal bære ad giøra/og gleyma fyrst.

Nu er þvi nuur / ad þad vill so tilgänga þyrer oss / ad vier Daglega bølium j marga hr ædelega Synd/epter vora Skyrn þegna og med teknaj og hlitum aptur ad missa þañ dyrmæta Guds Barna Reitt/og Arf þess Himneska Frid ar-og Farsælldar eilyflega/utañ Gud Amættug ut/ sem Meñe na hiartanlega Elskar/ og þeim giarnañ Lyfsins uñer/hefde uñt oss med Jdrun eñe aptur/ Sætter og Syndaña Fyrergefning ar uppa nytt. Og nema hañ hefde Pienurum synum befalad j þui helaga Predikunar Em bætte/ad þeir skylldu Møñunum predika Jdrun og Fyrergefning Syndaña/ Luc. 24.

Þar þyrer bære hvørium Riettchristnū Mañe/ ad leggia til hiña briggia/ þennañ stoorda Vel giørningeñ/ og Hiartanlega þacka Gude þyrer hañ j siñe Daglegre Packargiørd þyrer DROtt ne / og minnast a/ hvad oumræðelega stoor og mikell þesse Velgiørningur sie/ og hvad dyrmæt ur Fiesioodur hañ sie / þui þad vill sañest sem þeir gømlu Christneñar Lærefedur pløgudu ad seigia. Ad añadhvørt være ad giøra/ad Jdrast eda eilyflega ad brena/ Hvad og Vielsdoomsins og Sañleikans Munnur Christur/ sannar hia Luc. 13. Med þessum alvarlegum Ordum seig ande. Nema so sie/ad þier giøred Jdran/þa skulud þier aller eins lyka fortapast. Enn hvørnen þessare Jdran vorre eige ad vera hattt ad/þad verdur oss nuog merkelega kiendt/og so sem

sem med einu lifandi Epterdæme utmaalad/ og fyrer Augu sett j Skriptargange þessum/og Jdranar Baan Manassis Konga/ þvi so sem hañ var mikell Stoorbrota Madur/soo hefur hann þar a moot / møg mikla og merkelega Jdran giørt/ Hvar fyrer mier hefur naudsynlegt vid dst/ þessa Lærdoomsfullu / og Huggunarsømu Baan Manassis/ j nockrum Predikunum ad Utleggia/og hed a beñañ hatt/ad fyrst meige Text eñ øllum skiliañlegur verda/og sijdañ þar epter framsettiast þær sierlegustu Jdrunar Reglur/ sem wt af Textanum kuña ad dragast / øllum þeim til Gagns og nytsemdar sem vita sig Gud sitt styggt hafa/ og gyrnast af Hiarta ad komast aptur j Saatt og Vinattu vid hann.

Hvar uppa Daglega ad Stunda/Gud gefe øllum Christnum Hiørtum Adstod sijns gooda Hellaga Anda j JESU Nafne/ Amen.

Bæn Manassis/ Konungsins
Juda/ þa hñ var j Fiotrum halldeñ
j Babylon.

DROTTENN Almattugur Gud vorra Fedra/ Abrahams Jsaacs og Jacobs/ og þeir ra riettferdugs Sædis/ þu sem skapad hefur Himen og Jord/ z allt þad sem þar er iñe. Þu sem Hafed hefur jñsig ...d med þijnu Bode/ og hefur Vnder ...tuped jñelukt og jñsiglad/ til Dyrdar þijnu ogurlega og dyrdlega Nafne/ so ad hvør Madur Ottest þig og hrædest þitt mikla Dyrdarvellde. Þviad þijn Reide er obæreleg/ hvar mz þu ognar þm Syndugu. Eñ Myskunsemeþiña Fyrerheita er omæleleg z oransakanleg Þviad þu ert Drottenñ/ sa allra hædste yfer allre Jardarkryngluñe / mikellrar

Þolenn

Polenmæde/ og mieg Myskunsamur/ og straffar ogiarnan Meñena/ og hefur af piñe Giæsku fyrerheited Idran til Fyrergefningar Syndaña. Eñ af pvi ad pu ert Gud fra riettferdugu pa hef ur pu ei sett Idran pm Riettlætu/ Abraham/ Isaac z Jacob/ hvier ei synd gudust a mote pier/ Eñ eg hefe synd gast/ og mijnar Synder eru fleyre eñ Sandur a Siafar Botne/ og eg er be ygdur i pungum Jarnvidum/ og hefe ongva Nvijld/ af pvi ad eg uppvakte pijna Reide/ og giörde margt Illt fyr er pier/ par med/ ad eg uppbyriade slijk ar Svijvirdingar/ og so margar Hneyk slaner. Par fyrer beyge eg Kniie mijns Hiarta/ og bid pig DROTT eñ um Nad/ DROTTEñ/ Jeg hefe syndgast/ og eg medkeñe mijnar Mis

giørder / Eg bid og Grætbæne þig/ þyrergeß þu mier DROTTeñ/ þyrer geß þu mier þad/ Lat mig ei Fyrer faraſt j miinum Syndum/ z lat Straff ed ecke eiliiflega liggia a mier/ Nelldur hialpa mier omaklegum / epter þinne mikellre Myſkunſeme / þa vil eg Veg ſama þig alla miina Liißdaga. Þviad þig loßa aller Nimenſins Nerſkarar/ z þig ſkulu Menn priiſa ætiid og eiliiß lega/ AMEN.

SA goode og Gamle Læreßader Augu ſtinus/ talar merkelega j einum Stad/ ſo ſeigiande. Allt vort Lyf hier j Ne ime/ a ad vera ſißelld Jdrun. Þetta er riette lega ſagt/ þui hvad er tilbærelegra eñ þad/ ad ſo ſem vier Daglega ſyndgum og ſtygg ium Gud vorn / ſvo angrade oſſ og jdrade þeſſ Daglega. Nu þo alltijd og a hvor iun Deige ſie Þorß og Naudſyn a Jorun eñe/ þa er þo þin ſtærſta Þorß og Naudſyn a heñe/

a þeñe / þegar Menn med langvaranlegum Syndum / hafa vaked upp yfer sig Guds Hefndar Reide. Hvörs vegna aller Guds Spamēñ þegar þeir fyrerſaa epterkomande Guds Straff og Reide / yfer Lønd og Lyde / þa byriudu þeir Spadooma ſijna med ſkarpre og ſnarpre Jdrunar Aminningu / ſvo ſem leſa maa hia Eſa. 1. Hia Mich. 1. Og hia Nah. 1. Sa fyrſte Predikare þeſſ Nya Teſtamentiſins / Johannes Skijrare / latur pad vera þad allra fyrſta Ord z Upp kvæde ſinnar Rædu til Gydinga Foolkſins / ad hañ ſeiger / Giøred Jdran / þviad Himna rijke er nalægt. Item / Giørd til / þier giør ed riekta Avoxtu Jdrunareñar. Og eñ fre- amar ſeiger hañ / Øxen er ſett vid Root Tr ieſins / þar fyrer / hvört þad Trie ſem ecke ber goodañ Avöxt / ſkal upphøggvaſt og i Elldenn kaſtaſt.

Eñ hafe nockurn Tijma vered ſu Nöd a hvørre Naudſyn hafe vered / ad flya til Guds med ſañe Jdran / þa eru þad þeſſer gumu / Neſkaſamlegu Tijmar / ſem yfer oſſ eru komner / um̃ hvør la Ande Guds Spaer i Opinberingar Bookeñe 8. Cap. Vei / Vei

 Vei /

Vei þeim sem a Jordune bwa.

Þvi þo eg eckert tale um̃ þa mykłu Neyd og Hormung sem a nockrum fyrerfarande Arum hefur leiged a vorum Samchristinum Nauungum j ødrum Løndum/med hrædelegre Strijds Slyrielld/og Bloods Vthellingu/ Morde og Mañdrape/ Rane og Breñum/ Svijvirdingu Kveña og Meya/ og Loksins med Egnd z Atormun Lands og Lyda/hvert ap komen er su stoora Hungurs Neyd/ sem nu er þadañ ad spyria/ so Forelldrarner neydast til ad slatra sijnum eigen Børnum/ og Børneñ sijnum eigeñ Forelldrum/ Ja/ sumir til ad skiera upp Holldeð af sijnum eigeñ Lijkama / til ad slockva og stilla þar med þa stooru Hungurs Neyd / hvad þid sama/Samannkunarsømum Christnu Meñ um mætte vera noog Amiñing til Jdrunar/ þo allt geinge vel til j voru Lande. Þvi sañlega er þa epter Maltælenu/ hætt sialfs þijns Hwse/þa þiñ Nabwa Veggur breñur.

Eñ vier høfum ei so langt ad sækia þ/ð oss mætte uppvekia til sañrar Jdranar. Nær hefur hier j Lande midur tilgeinged eñ nu z Hver hefur heyrt slijkar Odæder/so merg z stoor

stoor Otijdende vid bera/so ꝫ vier/ a þeim einum Arum? Vr einum Stad koma þar Tijdende um̃ Pioodnad og Okyrleika / vr ødrum Stad um̃ Noordooma/ Saurliþnad/ Bloodskam̃er Onatturlegar. Ja/þvilijkar Bloodskam̃er sem Mannlegre Natturu ætte ad oþbiooda. Vr þridia Stad spyrst um̃ Galldra og Forneskiur. Vr þioorda Stad um̃ hrædeleg Meineyde. Eg tala nu ecke um̃ hvorndaglegar Synder/sem eingeñ reiknar ꝼ Synd/ Sem ad eru/Lete/ Otru/ Lygar/Bakmælge/Deilur/Fiandskapur/Agg og Drooe/og adrar þvilijkar/hveriar Otta lausꞇ og Idrunarlauſt eru so margar drygdar a medal vor/hvorn þeñ Dag sem Gud geþur yþer Meñena/ad þad er Guds Millde/ꝫ stoor Furda/ ad Land vort er ecke alla reidu socked. Utañ DROTTeñ heþde epterlæted oss Sæde / seiger Jeremias Spamadur j Narmagræt sijnum/ þa værum vier ordner so sem Soodoma og Gomorra/ Svo mæig um vier taka under og seigia / heþde ecke Gud læted epter sitt heilaga Ord hia oss/ ut aþ hvorin nockrar Manneskiur Leidriettast til Idrunar a medal vor/ hvertia hiñ annar

Noopureñ

Noopuren þeirra Byggalausu/ad nytur/ þa være þetta Land vort vissilega/ annadhvert so:Led/eda j Eyde/eda Neided ordeð.

Plagurnar ꝫ slijkar Synder ꝫ Svyirdingar epter sig leida/ siaum vier noogar/sem boda oss þad/ ad Gud sie Reidur vordenn.

Þar er Ohægd ꝫ Hormung j ollum Stiett um / þar er Hungur og Hallære j Landenu meir og meir/svo ecke er añad audsynelegra þeim sem glogt ad giæta / eñ þad/ ad Land vort mune jñañ skams alldungis eidast / og er þo vel/ef Gud Straffar oss ecke eñ þung legar/añad hvert med Prældoome og Nertek ningu/ut af Landenu/edur med blindū Villu doome j Landenu/hvoriar tvær Plagur eru ollum Plagum verre og skadsamlegre.

Hvad er þa til ad giera Elskuleg Sistkin? Þegar Gydingar heyrdu Stroffunar Predik un Postulaña a Hvijtasuñu / sem avijtader voru þar um/ ad þeir heþdu Omañlega og Grimlega hondlad vid þañ saklausa JEsum þa komust þeir vid j synum Hiertum/kolludu upp til Postulaña og segdu/ Þier Menn/ gooder Brædur/hvad skulum vier til giora? Eñ Postulen Petur svarade þeim og sagde/ Giored

Giøred Ioran. Þetta er Rad-
ed/ elskuleg Guds Børn/ so pyrer oss sem
þa/ hvad riett og søn Ioran er sa Midell
af Gude gefeñ/ pyrer hvørn vier þøsum bæde
vid Syndena og Synda Straffed skilest/ eg
Gude fra sijnum Hefndar Asetninge snued/
Þvi so talar Jeremias Spamadur j Guds
Orda Stad/ j 18. Cap. Snarlega
tala eg þad a moote einu Lande/eda Kongs-
Rijke/ ad eg vilie upprata nidurbriota/ og
eideleggia þad. Eñ snue su Þiood eda þad
Kongs Rijke/sier pra siñe Vondsku/ um̃ hv
ort eg hafde talad/ þa skal mig og yþra þeir
rar Ohicku sem eg ætlade ad giøra þeim.
Þetta eru ecke toom Ord/helldur Trygdar-
lofun Guds/hvørrar klaart Epterdæme/vier
hofum a Ninive Borgarmonnum/ j Book
Jonæ Spamans j 3. Jonas Spamadur
predikade pyrer þvi Foolke/ þa hørdu Texiu
epter Guds Bode/ad þeir skyllou giøra Jo-
ran/ Þviad jnañ 40. Daga skyllde Borgen
Ninive porganga/ Eñ hvad skiede? Strax
sem Kongureñ og hans Villdarmeñ/ asamt
allt Foolked skipudu ad hallda eina Fostu/
bæde medal Maña og Fienadar/og þeir hr-
oopudu

vopudu hiartanlega/og alvarlega til Drottens/og giordu Jdran j Seck og Osku/snwande sier fra synum fyrre Syndum/þa strax Jdrade Gud þess Straffs/sem hañ hafde ætlad uppa þa ad leggia/so hñ giorde þ ecke.
Giæþe þ Gud/ef Oska eñ aptur/ꝫ j þrid ia siñ/giæþe þad Gud vier geingium j Foot spor þeirra Jdrande Ninivita / þa munde Gud/ sem ouṁbreytanlegur er/standa j sømu Sporum siñar Myskunar vid oss Jdrande/ sem hñ stood / þa hann lijknade Ninivitum fordum. Leggium þvi stoora Astundan a/ Good Guds Børn/ ad lara þa rietta Kunst sannrar Jdrunar og Yfferbootar/uꝫ af þessare Jdrunar Bæn og Jatning Manassis/hvad Gud mun veita øllum þeim sem þess leita alvarlega og af sannre Gudrækne.

Texten.

DROTTenn Almattugur Gud/ vorra Fedra/ Abrahams/ Isaacs og Jacobs/ z þeirra riettferdugs Sæd is/ Þu sem skapad hefur Himenn og Jord/ og allt pad sem þar er jñe. Þu sem Hafed hefur jnnsiglad med þijnu Bode/ og hefur Vnderdiuped jñeluckt og jñsiglad/ til Dyrdar þijnu ogurlega og dyrdarlega Nafne/ so ad hver Mad ur Ottest þig / og hrædest þitt mikla Dyrdarvellde.

Hier er oss fyrst athugande sialfur Titellen med einu Orde/ einkū um þad/ hver þessa Bæn hafe giort/ sem er Manasses Juda Kongur.

Bæn Manassis Konungsins Juda/ þegar hñ var Herteken̄ j Babylon.

Svo vier/ elskuleg Guds Børn/ latum þess betur ad gefa Gude pa Dyrd / ad hañ einn kañ/ og

kañ/ af einum Ogudlegum Glæpamañe/ ad giora eitt gott Guds Barn/ þa viljum vier Hugleida hvilykur Mánasses Kongur var. adur eñ hañ Jðradest.

Hañ var ad sænu þaborenn ad Att og Stig um/ þvi hñ var Sonur þess þimtanda Judá Kongs/sem hiet Hischias/hvor ed bæde var Stoormegtugur/vijs og Sigursæll/ Vrodþrægur/og þad mest umvardade / ad hañ var hiñ allra Gudhræddaste Kongur/so ad Skriþten geþur honum eirn eilyþañ og odaudlegañ Aru Titil / ad hañ haþe hallded sier til DRDTTens/ og ecke viked þra honum og hañ haþe hallded Bod DRDTTens/ sem hñ baud Mcyse.

Manasses var og sialþur kygeñ Herra/ þvi hñ var/ so sem Titilleñ seiger/Kongur yþer Juda/ epter siñ Fodur. Eñ ecke ad syo ur ræthmadest hñ so/ og olykstest synum goo da Fodur/ ad þad mä þykia Furda/ ad so hr eckvijs Sonur haþe kuñad ad þadast af svo goodum Fodur/þvi so hagade hañ sier fram epter Aþeñe Hreckvijslega og Ogudlega/ ad Mans Hiarta ma cþbiooda ad tala um ell hans Tyrañaleg og yþdingleg Jllvirke.

Fyrst

Fyrst giørdest hañ Truarnijdingur/ piell fra þeim saña Lifanda Gude siña Forfedra/ ꝛ fra hans riettre Dyrkun til Heidiña Skurdgoda/ þviad þau Afguda Olltaru/ sem hans Fader Hischias hafde og Gudlegre Vandlætingu læted nidurbrióta fyrer utañ Borgena Jerusalem/ Bygde hañ upp aptur og liet sier þo ecke þar med nægia / helldur liet hañ uppbyggia jnn i siálfum Stadnum/ Jerusalem/ og þad meira er/ j siálfu Mustirenu/ eitt Afguda Alltare/ og Tilbad þar Sool/Tungl/og Stiørnur/eins og þeir af Dieplenum forblindudu Heidingiar plegudu ad giøra.

Og þad enn þa verra var/ giørdest hann þar ad auk Galldra Madur/elskade Fornelskiu/ og hiellt j siñe Konglegre Hollu/ þa sem fooru med Spáfarer/ ꝛ Teikna Athygdingar/ þvert á moote Guds Forbode/ sem finst bilr j Book Deut. 18. Capitula.

Ecke liet hñ sier eñ þa nægia/helldr giørdest hañ eirneigeñ / grimmur Guds Barna Mordinge. Epter þvi ꝺ Gydingar hafa j sijnar Sogna Bækur jnfært / þa liet hann med eirnre Trie Søg/saga j sundur j midiu

 þann

þañ dyrdlega Guds Spamañ Esaiam.
Ecke var honum þetta eñ noog / helldur vard hañ og eirneigeñ Mordinge sijns eigeñ Barns/ þvi hañ Offrade siñ eigeñ Son Skurdgodinu Moloch/eda riettara ad seigia Dioflenum sialfum. Og allt þetta Jllt giørde hañ ecke ad eins sialfur/helldur leidde hañ og eirneñ sijna Vndersata/med so hrædeleg um Hneyxlunar Dæmum/ svo Afvega med sier/ad Skriften seiger/ ad þeir hafe breitt verr eñ Heidingiar. J einu Orde ad seigia/ þeir ockudu hvørke Gud j Himnenum/ nie hrædduft Diøfuleñ j Helvijte.
Slijkur Glæpa Madur var Manasses Kongur/adur eñ hañ snerest/hvør ed þo seirna j siñe heiltre Jdran/dicktade þessa dyrmæslu og Hiartnæmu Bæn og Jatning.
Hier aff þessum vier þad ad læra/ good Guds Børn/ ad forlaka alldrei nie orvænta þess nockrum Mañe/ ad hañ mune meiga snuast og snuast til Guds/ hvørsu Jlla og Ogudlega sem hñ hagar sier frañ epter Afeñe.
Manasses/ a hvørn vier høfū hier miñst hañ var ecke eirn sma Syndare/helldur forhøyrdur Stoorbrotamadur. Dieffulleñ hef

de fastlega

de þaslega þrængad hañ j sijnu Svika Nete/ og hallded honū þar jñe epter Villd siñe/ j nockur Ar/ sleipande honū wr einū storGlæp j añañ/ svo hañ vard um̃ sijder eirn grim̃ur Guds Spæmañs Mordinge/ og offrade Diøslenū sialþs sijns eigeñ Hollde og Bloode. Eñ samt og ædur komst hañ um̃ sijder til riettrar Jdrunar/ giørde gooda Jatning siña Synda þyrer Gude/ bad hañ aþ hryggvu og heitu Hiarta / um̃ Fyrergeþning/ vard svo Bænheyrdur/ad Gud took hañ eptur j Sætt vid sig/ so sem añañ fortapadañ Son/ gaþ honum nijtt Hiartalag/ og giørde so aþ einum Erim̃um Tyrañа / eirn Gudhræddann Kong.

2. Þar næst lærum vier hier/ ad þo eingeñ eige nie meige med riettu ervænta nockrum Mañe Jdrunar eda Velþerdar/ svo sem sagt er/ þa eiga þo ecke þeir Jdranarleusu og Oguðlegu/ad taka sier hier wt aþ slijka eda þvi lijka Forherdinger Þanka/ og hugsa so j Hiarta sijnu/ þad/ þyrst eingeñ ma ervænta mier Jdrunar og Yferbootar/ þo eg liþe alldrie so jlla og Oguðlega/ þa vil eg hallda sem̃u þram̃/ Syndga sem mig lyster/ vonande mier

 mune

mune ſamt verda Jðrunar aptur auded um̃ ſyder/eg vil þyrjt brcka mjna Vnga Daga epter þvi ſem mig lyſter/ ſydañ er Tymenn neogur til ad Jðraſt.

Nei/ ecke ſo min̄ Brooder / Guds Ord mæler a moote þvilykum ſkadlegum Þaunkanum/ſeigiande hia þeim Vyſa Syrach J 5. Capitula. Dregdu ecke undañ ad ſnua þier til Guds/og freſtadu þvi eige fra einum De ige til añars/þvi ad Reide hans kemur ſkinde lega/og mun hepna þeſſ og fortyna þier. Og eñ aptur ſeiger hañ j 18. Cap. Drag ecke undañ Betrun þyna/ꝛ byd ecke mz Vm̃ boot þyns Lyfernis allt fram̃ j Daudann. So og hroopar Ande Guds hatt j þeim 95. Pſalme/ſeigãde/J Dag/j Dag/ef þier heyr ed hñs Rauſt/þa forherded ecke ydar Hiortu.

Hvar til eitn af þeim goodu og gomlu Chriſtneñar Lærefedrum ſvarar ſo og ſeiger/ Strax j Dag vil egg giora Jðran / eñ hvad a Morgun mune ſkie / eda ſkie ecke/ læt eg Gude befalad.

Þetta er merkelega ſvarad og underteked/ under ſlyka Guds heilags Anda Amiñing/ þvi drager þu undañ j Dag ad giora Jðran/

hvet-

hvør veit nema þu verder j Dag skindelega j burt svipttur/ eda hvad verdur þa aþ þeirre Idran / sem þu ætlader ad giera a Morgun? Ad Bænheyra þig j Dag þa þu kallar riettelega til hanns/ heþur Gud þier allvgda heited/ enn ad lijda þig Idrunarlausañ til Morguns/ auk helldr til leingra Langtrama veit eg ecke hvar Gud hefur þier heited.
So sium vier þa/ ad þ er ongvum Styrking til Yggaleysis og Idrunarleysis/ þo ein geñ meige odrum. orvænta Yþerbootar.
3. J þridia lage hoþum vier oss hier uf aþ þessa Aminiñg ad taka/ad þad/þyrst ongvum a/nie ma orvænta Yþerbootar ♂ Leidriettingar/þo illur og Ogudlegur sie/ þa ber oss þess skyldur ad þreitast edur aþlata/ ad bidia Gud þyrer þeim sem þesshattar eru.
Hvad giørde sa gode Samuel Spamad ur/ þegar Israels Foolk haþde stoorlega Broted a moote Gude og hönum/gaf hañ þa nockud upp ad bidia fyrer þeim? Nei/ ongvañveigeñ/helldur seiger hann so til þeirra/ þad sie fiarlægt þra mier/ ad eg syndge so a moote DROttne/ ad eg giefe upp ad bidia

þyrer ydur/og ad keña ydur þañ gooda og rietta Veg/ 2. Konga B. 24.

Pad er ongvañeigeñ ad efa/ ad sa goode Esaias/ sem og eirneñ morg oñur Guds Born / mune hafa beded Gud Hiartanlega ad Leidrietta þeñañ Manassen/ og suwa hönum a riettañ Veg aptur/ hvorra Bæna hañ mun hafa noted j þvi / ad hañ epter so hrædelega og langvaraulega drygda Glæpe/komst aptur til so goodrar Jdrunar-Einkū er ecke olyklegt ad hañ mune hier vti hafa noted godra og hiartanlegra Bæna syns Gudhræddra Fedurs.

Þad er lesid um Lærefodureñ Augustinum/ ad hann j synum Vngdooms Arum og Vppvexte hafe vered hreckvijs og oþyrerlaatsamur, næsta/og þar med orded Villumadur/ Eñ hans Gudhrædda Mooder Monica liet allorei af med heitum Tarum ad bidia Gud þyrer hönum/ ad hann mætte leidriettast.

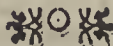
Þegar nu Biskup þeirrar Borgar/ þar hun var/heyrde heñar syþelldar Andvarpaner um þetta sama Efne/ þa sagde hañ heñe/ad omögulegt være / ad sa Sonur sem svo morg Tar være vtheltt þyrer / j Guds Auglite/ kyñe jlla ad fara/ þad sañadest og/ þvi hann vard

vard sijdan eirn hinn beste og nytsamlegaste Lærefader Christneñar. Þar hyrer/ sier þu Oguðlegañ Mañ / Formællfu hønum ecke/ helldur bid Gud af Hiarta hyrer hønum / ad hm̃ mætte snwast til sijns Skapara/ og forlaf þu þad alldrei / ad Gud mune kuña ad snwa hønum til sijn/ þui illur var Manasses/ þo odladest hañ af Gude gooda Idrun og Yferboot. Einkum sie þetta sagt Forelldrunum/ um̃ sijn ostyrelaat Born.

Framveigis stendur j Titlenum. ÞEgar hañ var fangeñ j Babylon/ so hañ kuñe ecke ad hræra Hønd nie Foot/ utañ ꝥ þar sem hañ var komeñ.

Afgudadyrkun og Gudlaust Lijferne Manassis kuñe Gud ecke leingr ostraffad ad lijda/ helldur innañ nockra Aara epter slijkt hañs Oguðlegt Framferde/ sende Gud þa vr Chaldea/ jñ j hans Rijke/ til ad heria uppa hañ/ þeir yferuñu hañ/ og fluttu hañ Herfekeñ j Babylon/ huar ed hañ var hallden upp j heil tyu Aar/ bundeñ þungum Jarnvidium/ svo sem añar Olmur Hleckiahundur. Þesser Hlecker eda Jarnvidiur komu hønum um̃ sijd et til ad varkeñast/ so þær þryktu þessa me

gjǫrta og hiartanlega Jatning ut af hans Hiarta/ So sem lesa ma j añare Chronicku Bookeñe/ 33. Capitula. Og keñer Manasses oss hier med sijnu Dæme/ ad þeg^r Gud vill giora Jorande Mañ af Ogudlegum/ og Athugaiausum / þa plagar hañ ad giora þad med Kvøl og Motlæte / Tijmanlegu/ j moti Mata/so ad sañast a honum sem Esaias seiger/ 26. Cap. DROTTEñ/ þeger Nǫmungen er byrer Hondum / þa leita Meñ þijn/ og þegar þu Straffar þa/ þa hrópa þeir til þijn aumlega. Diøfullenn predikar so fyrer Mañeskiuñe/ ad þegar Gud leggur Strafi uppa Mañ/ þa giøre hñ þad af Hatre/ eñ ecke til neins goods/ eñ þad er ecke so/ Gud Straffar Meñena þar til/ ad þeir skule leidast þar med til Jdranar/ og hi artanlegs Afalls til sijn/ so sem hñ giørde vid Manassen. Lætum oss þvi betur una vid Kvaler og Motlæte/ og athugum hvad Guds Tilgangur er j þvi Efne/ Sall er sa sem slijkt kañ ad skilla x skoda.

Vpphaf Bænareñar er so hliodande.

DROTTEñ Almattuge Gud/ vorra Fedra/ Abrahams/ Isaachs og Jacobs og þeirra Riettlaats Sædis.

MEd þvi ad Manassees var eirn Ebreskr Madur/ þa hefur hañ nefndt Gud siñ hvørn hañ akallar epter synu Moodurmaale/ JEHOVAH/ Eñ JEHOVAH/ nor rænest/ VERANDE. Þetta er þm saña lifäda Gude eckert Vppnefne ad heita Verande/ þvi hañ alleina var fra Eilyfþ/ er og varer ad Eilyfu/ hañ hefur syna Veru af øngvum þeiged/ eñ aller Hluter hafa af hon um þeiged ad vera þad þeir eru/ og meiga þvi helldur nefnast/ hia Gude Verande/ eñ Verande/ Þvi ædur eñ þeir urdu / þa var Gud/ þo aller Hluter adrer eydduft aptr / ẏ yrdu ad øngvu/ þa er þo Gud samt þ hñ er/ og var ad eilyfu. Soddañ Dumbreytanne legañ / Tvarande / Sialfverande Gud og DROTTEñ/ akallar Manassees sier til Hi-

alpar. Eñ þar hñ leggur þar til þesse Ord/ Gud Abrahams/Isaachs og Jacobs/ þa lijtur hañ Truar Augum synum til þess Naadar Fyrerheitis/ sem sa saße eilijfe Gud haßde veitt og svared/ ollum þeim þremur Forfedrum/ ad aß þeirra Sæde skylldi sa fædast/sem allañ Heimeñ skylldi Endurleysa/ og j Sætt aptur kaupa vid Gud/og er þuilijk Meiningen/sem hañ segde so.

O þu sañe Dyrdareñar Gud/sem ecke ad eins þijna Veru heßur aß ongvu þeiged/eñ aller Hluter aß þier/og ert þui allra Hluta ædste og verdugaste Velldiskraptur/ helldur heßur og eirneñ Mannunum þa Giæsku op enberad/ ad þu villder þeim aß Abrahams Isaacs og Jacobs Sæde/geßa þañ Endurlausnara/sem allañ þeirra Brest skyllde bæta. Þig/ sem so ert j sialßum þier mykilshattar/ eñ vid Meñina goodur / þig akalla eg j þessare miñe Grratbeidne/til þijn ßly eg/hia þier leita eg mier Hælis.

Þar næst nefner Manasses þañ Gud/ sem hañ tilbidur j siñe Bæn/ Gud þess Riett lata Sædis Forfedraña

Noad

Hvad vier skulum ecke svo skilia/ sem þar hafe nockur riettlætur edur syndlaus fædst af Abrahams Jsaachs og Jacobs Sæde/ ad Christo einū undañ teknū. Helldur þa kallast hier Abrahams Jsaachs og Jacobs riettlatt Sæde aller truader / þviad eitt og hid sama verdur Abrahams Sæde til Riett lætis reiknad/ sem sialfum hönum/ eñ hvad var þ þad? Þar uñ vottast so Genese. 15. og Rom. 4. Abraham trude Gude/ og þad var hönum til Riettlætis reiknad. Truen a Christum er þa þad sem Abraham giørde riettlatañ fyrer Gude. Truen a Christum er þad og eirneñ sem Sæde Abrahams Jsaacs og Jacobs giører riettlatt. So sem S. Paull þad utlyktar til Galat. 3. Med þessum Ordum/ So verda þeir nu sem Truareñar eru/ blessader med þeim truada Abraham. Hvar fyrer þo Abraham og Forfedrañ aller Nidiar / sieu af Natturunne eitt breckvijst Sæde/ epter siñe Holldlegre Fædingu/ Esa. 10. þa eru þeir þo eitt blessad og riettlatt Sæde/ vegna siñnar andlegrar Endurfædingar sem skiedur fyrer Truna. Þa er so sem Manasses segde. Almattugur eirn

ur eirn og sañe DROTTENn/ Gud Abrahams Jsaacs og Jacobs / og allra truadra sem reiknast þeirra epterkomendur / til þijn giøre eg þessa mijna Bæn.

Riettelega heþur nu sa jdrande Manasses byriad sijna Bæn og Jdrunar Jatning/ þvi hañ giører hana ei til Heidinglegra Aþguda sem eckert eru / 1. Cor. 8. Helldur til þess eina og sama Guds/ sem eirn er sa/ aþ hvørium aller Hluter haþa þeiged ad vera þad þeir eru. Ecke byriar hann Bænarjatning sijna til framlidenna Heilagra/ svo sem Paapistar/ þvi hañ visse ad þeir mundu sig ecke kunna ad stoda/ svo sem þar stendur skriþad/ Esa. 64. Abraham veit eckert aþ oss / og Jsrael þecker oss ecke/ helldur til þess eina og sama Guds/ sem þecker sijna/ 2. Tim 2. Til hans sem plantad heþur Grrad/ og kann þvi ecke añad eñ ad heyra/ Psalm. 93. Ein kuni Bæner þeirra Truudu og Jdrande.

Þar næst kiemur hañ fram þyrer hañ sama og eilijþa/ eina og rietta Gud/ j Trauste þeir ra Nadar Fyrerheita/ sem Gud hafde geþed Abraham/ Jsaac og Jacob/ Vm Endurlausnarañ JEsum/ j hvøriuni Gud haþde heited

alla

alla þa ad Blessa og Benheyra/ sem a hañ trwdu. Deñañ besta Vin JEsum þa pyrer heiteñ/ eñ nu sydañ j Holldenu openberadañ tekur hñ med sier/ þa hñ vill koma þram pyr er Gud med Bæn syna og Jatning/ þvi hñ truer ad hñ og eingeñ añar/ sie Medalgaungaren a millum Guds og Mana/ 1. Tim. 2. Og er þetta so miked sagt um̃ þau þyrstu Upphafs Ord Manassis Bænar.

Nu þer hann enn leingra afram̃ j þessare sinne Bæn og Gratbeidne / seigiande.
Þu sem giort heþur Himeñ og Jørd/ og allt þad sem þar er iñe/ Þu sem Hafed heþur iñsiglad med þijnu Bode og heþur Underdiuped iñelukt og iñsiglad / til Dyrdar þijnu ogurlega og Dyrdlega Naþne/ so ad hvor Madur hlytur ad skielþast og hrædast þyrer þinne myklu Magt.

Eþ vier siaum eirn Lytelmagna/edur hejrum um̃komulausañ Mañ / træssuglega tala edur giera/ a moote einum Magtar miklum

volldugum Herra/ þa plaga Viner þess Vesala og træstuga Mans/ ad benda honum/ med þessum Aminingar Ordum/ad hn̄ skule giæta ad sier/vid hvern Mañ hañ eige/ og giæta ad hvad epter mune koma/ þar eigest ecke jafner Meñ vid. Eins alyka giører Manasses hier/vid sialfañ sig / hañ svo sem leider Sælu sinne fyrer Siooner/hvad omælelega Volldugañ / og oseigianlega Magtarmikeñ Herra og DROtteñ hn̄ hafe med sijnum Syndum stygt og til Reide reitt sem er/hañ Almættuga Skapara allra Hluta/og so sem æmiñer sialfañ sig ad læta af slijkre Mootgiørd/ og træstuglegre hvelnad vid hañ/og leita sier helldur hia honum Frid ar og Fyrergefningar/ so hn̄ verde ecke med Sælu og Lijkama kastadur j Eilijfa Kval aña Pijnu. Þessa Magt ꝛ Almætte Guds leider hañ fier þ̄ Siooner med þessum Ordū.

Þu sem giørt hefur Himeñ og Jørd/

Þad er lesed/ ad til eins Einsetumans/ (sem hiet Antonius) hafe eitt siñ komed eirn vitur Madur/sem hafe spurt þeñañ Antonium/hvad hañ hefde ad giera þar alleina j þeirre

na j þeirre Eidemørk/ sem han være/ Antonius svarade honum/ og sagdist vera ad skoda og yfervega þar Natturuna / og Guds skapadar Skepnur. Sa vijse Man spyr hn en framar/ hvoriar Bækur han hefde sier til Adstodar þar til/ Antonius sagdist hafa þar til Book Natturunar / meinande fyrer þa Natturunar Book/ allan þennan synelegan Heim/ og allar Skiepnur j Heimenum.

Nu/ elskuleger j DROTTne/ þessa fioorū Veralldar Book leggur Manasses fyrer oss og hefur hun þriu Blød epter / ad læra þar af og lesa Guds Stoormerke/ epter þvi sem Lærefaderen Clemens Alexandrinus seiger. Fyrsta Bladid er Himenin/ þad anad Jørden/ þad þridia Siooren. Þessum Bledum vilium vier nu uppfletta / og ad eins lijted j þeim lesa/ og munum vier þa finna og fortmerkia ad a hvoriu einu þessu Blade stendur nægilega og liooslega uppskrifad Almætte og Magtarvellde DROTTENS.

So mikid sem vidvijkur Himninum/ þa vottar Spamadurenn David um hn og seiger J 19. Psalme/ ad Himnarner skijre fra Guds Dyrd/ og Festingin kungiere hns Handaverk.

daverk. Þetta Ord/Festing/dregst j þvi Hebreska Malinu af þvi Orde sem merker Bref edur Book/ vissulega þess vegna ad þar med avijsadest/ ad Himinninn sie ecke eitt ad eins eitt stoort utbreidt Bref/edur Book/ uppa hverja ad skrifud sie med stoorum upp hafs Bookstøfum/Guds Magtarvellde/ og Almætte. Enn hverium er mogulegt allt þad ad lesa sem skrifad stendur a þvi sama Brefe.

Vier vilium nu ad eins yfferskoda j snøgu Bragde/ þ fyrsta Bladid sem er Himininn. Himininn þesse er ecke annad enn eitt stoort Hvelfe/af Vatne giort og tilbwid/ svo sem David seiger j 104. Psalme/ Þu gierer af Himninum so sem annad Tiallo/ þu hvelfer þad ofantil med Vatninu/etc.

Nu villdi eg fram̃ villdu koma aller Hagleiks Menn/ aller Smider/ aller Handverks-Menn/og segdu hvort þeir treystu sier til ad smijda eitt Riafur eda Hvolfi af Vatni eitt ungis/ Enn þeir mundu aller seiga þar nei til/ ad þad være þeim ecke mogulegt / og þad være og a mooti Natturunne ad þad kynne so ad standa/ og hallda sier til samans eprosid/

oþrosid/ad þad være i einnre Hvolþingu upp yfer nockrum Hlut/ so sem þad ma giøraſt af Kopar eda Tine/ edur ødrum þvilykum þiettum og þurrum Hlutum. Eñ samt og ad ur þa hefur DROTTEñ Gud giørt þad giørt aud velldlega/ hañ hefur giørt þa myklu hæþu og vijdu Hvolþing Himensins af Vøtnum/ og hana so þiett [illegible] utann Stod og Styttur/ ad hun hræreſt og vellteſt yfer vorn Hofde ſipelldlega. Hvet ſkyll de þa ecke vilia þeckia þar ut af Eins eins dalauſt Magtarvellde/og Almættis Krapt?

Nu vilium vier þletta upp þvi edru Blad enu Veralldar Bookareñar/ sem er Jordin/ og allt hvad þar er inne. Eñ hvar vil ium vier taka þad Mælþære / med hvøriu vier kuñum hylliliga ad utſkyra þad merg faallda Almætte/Dyrd og Krapt Guds/ſem a þeſſu Blade ſtendur ſkrifad. Huad hver ert hellſt ſem vier lyſum/ þa ſiaum vier þar er allt fullt Vitnisburda / þeirra ſem ſem þyckelega/og ſo ſem med einu Hliode retta og ſeigia med þeim goda David/ Pſ. 104. DROTTENN/hvad ſtoor og margfølld eru þyn Verk! Vyſdoomlega hefur þu þeim

ollum midurskyerad / og Jordin er full aþ þynum Audæfum. Þui þar er eckert Dyr so audvirdilegt/eingin Vrt so slæm/eingin Eik so lytel/einginn Malmur so lytils verdur ad þad votte ecke ꝛ Vitne bere um Almætte Guds syns Skapara. Nugleidum ad eins þetta eitt. Er þ ecke Furda ꝛ Fyrn yþer oll Fyrn/ad sa stoore þyckve og þunge Jardar-hnøttur hanger þar mitt j Loptenu/ haþ ande hvorke Stoolpa Stod nie Styttu und er sier/hvad marger Spekingar og Vÿsinda Menn haþa viliad uppleita Ordsok þar til/ ad slykt kune ad skie/ en haþa fared þess þi-ær Sanleikanum/ sem þeir haþa þleyra til-gieted hier um? Guds Ord alleinasta syn er þa riettu og sonu Ordsok þar til/ sem er endalaust Guds Almætte / fyrer hvort ad Jardarkrynglan er Grundvollud/ so hun va re æþenlega/ Psalmenum 104.

Þessu odru Bladenu vilium vier nu þl-etta um/og skoda þad þridia/sem ædur var sagt/ad være Sioorinn / Þar um talar sa Jdrande Manasses a þennann hatt.

Þu heþur innsiglad Sioenn med þynu

Bode/

Bode/ og hefur læst og jnnsiglad Vnderdiwpenn/ til Dyrdar þijnu Signar sama og hrædelega Nafne/ so ad sier hvør Madur hlytur ad skielfast ꝥ þier/ og Ottast fyrer þinne myklu Magt.

Tvent er þad/elskuleg Guds Born/ sem vier hefum ad Athuga j þvi þridia Bladenu / og j þessum strax upplesnum Ordum.

Þad fyrra eru þau stooru Dasemdar Verk Guds j Sioonum.

Þad annad/ hvar til þau eige.

So miked sem vidvijkur þeim stooru Dasemdar Verkum Guds j Sioonum/ þa talar Manasses Kongur þar um̃/med þessum Ordum/seigiande/ Þu hefur jn̄siglad Sioonum̃ med þijnu Bode/ og hefur innebyrgt og jn̄siglad Vnderdiwpenn.

So vier mættum skilia þetta þess betur/ þa skulum̃ vier vita/ad j fyrstu Skopun Heims sins/þa huldu Votnen̄ Jardarkrynglunna allt um̃ kryng. En̄ epter Guds Bode og Vitzalningu/þa hvarf Vatned ofan̄ af Jordunne/

 strax

strags a einu Augneblike/og sofnadist j til-
ertkad Plats/Hoier og Stootur/og svo sem
halde sig þar jñe. So er nu Stooreñ ecke
j synum eiginlegum og Nattulegum Stad
og Farveg. Þvi skyllde þad epter Nattur-
uñar hætte ganga/þa munde Siooreñ enn j
Dag/ganga luckt yfer allañ Jardarhnottenñ.
Eñ ad þad ecke so skiedur/þa er þad ad þac
ka Guds Almætte/ hvoit ad Vatnenu hefur
nidursockt/og so sem j Utlegd vtrekod/nidur
j Diwp Simpaims/ og innsiglad Vatned
þar/so sem Texte vor kvedur ad Orde / og
hefur sett Fiölleñ so sem til megtugrar sterk
rar Hurder edur Portgrinda/til ad jñebyrg-
ia Vötneñ/so þeim takest ecke ad halla apt
ur vr synum Takmorkum/ hellldur hallde sier
til samans/so sem eitt uppblasiñ Belgur/
svo sem sa 33. Psalmur þar uñ talar. So
þorer nu ecke Stoorinn so langt ad ganga/
eda þioota/ ŏ svarar eirnre Fingurs Breidd
edur Þumlunge/ upp yfer þad Takmark sem
hönum er af Gude sett/ Þviad þo ad Si
ooreñ sie mykslu hærre eñ Jordeñ / epter þvi
sem þar seiger j þeim 104. Psalme/þa hlyt
ur þo samt Siooreñ ad hallda sier samann
j þeirre

j þeirre síñe Nœd/og kañ hvørke nie ma neiṅ stadar ægäga/ân Guds Skipunar/Job. 38.
Eñ þegar hann/ sa Almattuge Herrann og Skaparenn brytur upp Jnsigled/ og biþalar og leyser Stoonum/ad ganga a Land upp/ og kieþia Jørdena/ þa brytst hañ a med slijkre oþur Magt og underleggiur Landed/ad allt þad sem þyrer honum verdur / blœder j kaþ/ og Sandverpur/svo sem þad gieck til j Noa Floode/ Gen. 7. Hvar um̃ Ritningin so lioslega hlioodar / þar opnudust aller Bruñar þess mikla Diwps/ᴣ Gluggar Himensins luku sier upp / og þar kom eitt Regn yþer Jordena j 40. Daga og 40. Nætur.
Hvad gieck þa Gude til þess ad jñsbyrgia so og jñsigla Stooeñ nidur j hüs Diwpe?
Þad giørde hñ til Dyrdar sijnu vegsam legu og hrœdelegu Nafne/ seiger Texteñ vor. So ad hvør Madur hlioote ad Ottast hañ og vera hrœddur þyrer hüs myklu Magt.
So skulu Meñ eñ nu hier wt aþ/ kañast vid hans Gudlega Majestat/og Almætte/og

læra hier af þess helldur ad hrædast ſlykann Herra/ ſem ſo Yfervættisſtoora Magt hepur j Hende / ad ſu ovidrædanlega Siaþarins Olga/ hlytur eirneñ ad hlyda hønum/ og ei mooke ſiñe Natturu ad lægia ſig og þela ſig j Duupinu/ ſvo ſem j odru Fangelſis Hwſe þyrer hønum.

So høfum vier nu/ elſkuleger j DROtt ne/hyngad til lited j Book Natturuñar/ og uppþlett heñar þremur Blodum/ſem er/Hi̇mmin/ Jørd og Siooriñ/ og þeingid þar jnne ad ſkilia/ hvørſu dyrdarſamlegt og Vegſamlegt ad ſie Almætte DROTTENS.

Nu vilium vier ſkriþa oſſ upp til Miñis wr þeſſare Book Natturuñar/ þriar Jdrun ar Reglur. Lætum oſſ giefa vel Gaum ad þeim/ og gleyma þeim ecke.

I. Su þyrſta Jdrunar Reglan er þeſſe. Hvør eirn Syndugur Madur a ad huxa þar uñ/ ad Gud a Himnuñ hañ ſie eirn Almættugur Gud/og ſie ſier þeſſ meire Naudſyn a/ þyrer ſaña Jdran/ad komaſt j Sætt og Vin attu vid hañ aptur.

Elſkuleger j DROTTne/ þegar nockur er komeñ j Natur og Oblijdu eins ſtoormegt ugs Herra

ugs Herra og Yverdrottnara i Verolldenne/ Hvad hræddur og kvijdande verdur fa hinn same Madur? Hvorsu leikast hañ vid a all ar sijdur / ad naa aptur þess Stoormegtuga Herra Raad og Vingan? Eñ hvad eru Ver alldleger Hosdingi' & Magtar Meñ ad reik na? Þeir vilia ad sonn heita Stoormegtuger. Achilles hiñ sterke kallade sig Hrædslu allra Grickia. Attilas skipade ad kalla sig Ogn og Otta alls Heimsins. Eñ ef riett er ᴂlit-ed/ þa meiga þeir aller heita Lijtelmagnar/ Ja/ med ollu Magtarlauser/ so sem sialf-ur Heilagur Ande Guds þar ᴂminnar/146. Psalme/ þar hañ ᴂminner oss med þessum Ordum / Treysted ecke uppa Hofdingiana/ þeir eru Meñ/ þeir kuña þo ecke ad hialpa. Og Syrach seiger/ Capitula 10. Kongur i Dag/ daudur a Morgun.

Saul Kongur var daudlegur Ovinur þess gooda Davids/ so ad David stood stoor Otte og Ogn af honum/ samt kuñe Saul alldrei ad festa Hond a David/David slapp allt jafnt hia hans Bloodgyrugu Hondum. Eñ hvorium skyllde takast so ad sleppa hia Hende Drottens? Ad sonu ongvum/ harm

er eirn Almættugur Gud/og hefur so marga Nøns/ad han og so nær nidur j Afgrun Si gararins/ han jnebyrger so og innsiglar Hafed ad pad verdur ad liggia so sem annar Fange fyrer honum/og pad vogar ecke ad hræra sig um eirn Hars Breidd j burt padan/ e pui er skipad ad hallda sig/ utan Gude so lyke.

Þetta athugade sa Gudhrædde David vel þar fyrer suere han sier til DROTTens j dimmre Andvarpan syns Hiarta med pessa Spurning/Psalm. 139. DROTTen/hvort skal eg flya fyrer þinum Anda? etc.

Hier um̃ hefur og lyka þeinkt sa Jdrande Kongur Manasses/og vegna þess hins sama þaprysar han so merkelega Almætte Drottens i sinne Jdranar Bæn og Jatning þessare viligude þarmed uppvekia sialfan sig/til riettelegs og rækelegs Jdrunar Angurs / Otaseme og Audmyktar fyrer Gude.

Huxadu eirnen hier um̃ j þinu Hiarta/hvort heilsi þu ert / minn Christen Brooder og Syster/og athugadu so med sialfum þier. Ja/Gud DROTTen er eirn Almættugur Gud/ Ja/ sodan Gud/ sem giort hefur Hnmin og Jord/ og hefur innsiglad Sioen/ med

med sijnu Bode/ til Heidvis synu mykla z hræ ilega Nazne. Þar þyrer vil eg an allar Hvalar z Vndañdrættar/ svo eñ til hus/ og er þeß betur/ sem eg gief sætt mig þyrre vid hañ/ so ad hans hid mikla Almætte verde miec helldur til Huggunar/eñ til Ognunar og Skielþingar/so sem þad er Dieþlanū. Æ þad er hrædelegt ad þalla j Hendur DROTTens/ Job. 10.

Nu kañ (ma skie) eitt Jorande Manns Hiarta hier uppa svara so og seigia/ Þad er vyst/ ad Gud er eirn Almattugur og hrædelegur Gud/og þvi er þeß betur/ sm̃ eirn sætt eſt þyrre vid hañ med sañre Jdran. Eñ ad Jdrast/er ecke j vorum Mætte edur Megne. Natturlegur Madur skilur ecke neitt aþ Anda Guds/þad er hønū Heimska/ og hañ kañ þad ecke ad þeckia/ 1. Cor. 2.

Vier erum ecke duganleger nockud gott ad þeinkia aþ oß sialþum til. Hvorneñ er mier þa Mogulegt aþ mijnum eigeñ Krapte edur Skilninge/ad giefa sum ed mier til Guds/og giørt sana Jdran?

Þetta er satt/ad giøra Jdran/þad er ecke Verk vors Frijvilia/helldur er þad Guds

Verk/ Gud verdr sialfr ad giefa Idranena/ Esa. 31. Cap. & 2. Tim. 2. 2. Þar ꝥ þa giordu þier nu framveigis wt af Jngvã Guds Almættis/þessa adra Idrun^v Reglu.

Gud er eirn Almattugur Gud/hañ hefur skapad Himiñ og Jord af ongvu/ þar fyrer kañ hañ ad verka j mier rietta Idran og Yfferboot/ helldur og eirnenn vill hann giora þad. Ja/ hñ ecke alleinasta kañ vel ad giora þad. Þvi so stendur med lioosum Ordũ skrifad j heilagre Ritningu/ Ezech. 36. Eg vil giefa ydur eitt nytt Hiarta/ og eirn nyañ Anda j ydur/og eg vil taka j burt Steinhiartad wr ydar Hollde/og giefa ydur eitt Kiotlegt Hiarta/ Eg vil wtgiefa miñ Anda j ydur/ og vil giora soddañ Foolk af ydur/ sem gange j mijnum Bodordum.

Lætt þu þad ad eins ecke vanta til sem þier her/Heyrdu med Gaumgiæfne Guds Ord þvi þad er sa Midill og Verkfære/med hvoriu Gud veiter og verkar rietta Trw. Og þar med lijka þa bid þu af Hug og Hiarta/ med Spamañenum Jeremia/sem so seiger j sijnum þridia Cap. DROTTenn snw þu mier/þa mun eg snwast/þviad þu DROTTeñ ert

eñ ert miñ Gud. Og wt af þeim 51. Psalme pa bid þu so og seig/ Gud/ skapadu i mier hreint Hiarta/ og gief mier eirn nyjann vissañ Anda.

Villde þa framar eitthvørt Christed Hiarta so þeinkia edur seigia/ þo eg meige giefa giørt einu siñe rietta Idrã/ þa er þ ad Otkast/ ad eg meige sãt falla aptur uppa nytt.

3. A moote slykum Þenkum skulum vier læra ad setia þa þridiu Idrunar Regluna/ sem og eirneñ kañ ad takast wt af Guds Almætte/ a þeñañ hatt.

Gud er eirn Almættugur Gud/ þar fyrer getur hañ epter Styrkleika sijns Oendanlega Almættis/ hallded vid Magt Idrun og Yfirboot/ þess Synduga sem Idran giører/ og læted hana vera og vara/ allt fram til þess/ hañ farsællega skilur vid þennann Heim. Være þad Verk/ ad standa stødugur j sañre Idran/ komed under vorum Krapte ꝛ Mætte þa mættum vier vel vera uggande og kvijdande þar um/ hvørt oss munde þad takast edur ecke / þvi hvørsu snøgt og audvelldlega kañ þad til ad bera/ ad Mañskiepnan hrape og falle j Syndena. Med þvi Rikningin

vottar/

voftar/ Prov. 24. Ao ſa þiun Riettlæte
þalle ſioſinum a Deige. En þeger vier þurum
un vor Sæluhialpar Efne/ þa eigū vier
ei ad mlÿta vorn Vanmætt/ helldur Guds
Almætte/ſo ſem S. Petur keñer oſſ / þad
mieg Nuggunarſamlega ſeigande/1. Pet. 1.
Þier verded aþ Krapte Drottens fyrer Tro
una bivarader/til Sæluhialpareñar. Þeſſu
ſamhliood ar þad ſm S. Pall ſkriþar j Piſt
lenum til Philipp. 2. Cap. Gud er ſa ſem
j ydur verkar bæde þad ad vilia og ad fram
kvæma/og j næſt þyrerþaranda Capitula ſa-
ma Piſtils kemur hañ þram med þeſſa krop
kugu Nuggun/ſeigiande. Sa ſem j ydur hef
ur uppbyriad þad gooda Verked/ hann mun
þad og þullkomna allt uppa þañ Dag JE
ſu Chriſti. Þar þyrer þo vier epter giorda
Jdrun þollum aþ Veikleika vorum j marga
Synd og margann Breſt/þa burt kaſtar þo
Gud oſſ ecke ſamt þra ſijnu Auglite / þegar
vier keñunſt vid vorn Veikleika og bidium
Fyrergeþningar a honum/og erum ſo ſtødug-
er og aþram þørum j riettre Jdran / þvi ad
oſſ til nækvæmrar Nuggunar ſtendur ſo ſkriþ
ad i Pſalm. 145. DROTTenn helldur
vid magt

vid magt ollum þeim sem falla / og reiser upp aptur alla þa sem nidur eru slegner. Item j 37. Psalme/ Ep sa hin Riettlaate fellur/ þa verdur hin þo samt ecke j burt snaradur/þviad DROTTen helldur honum j Hond/han hialpar honum a Fætur aptur/so sem einn goodur Fader Barne syinu/þa þad dettur ofor varandis. Og skal hier um̄ suo vera wttalad ad siñe.

Spaamadurenn Oseas j 14. Cap. Þa hin villde jñan skams enda syna Jdrunar Predikun/þa talar hañ med þessum Ordum/til siña Tilheyrenda/ og seiger / Taked þesse Ord med ydur/og snued ydur til DROttens/ og seiged til hans / Fyrergefp oss allar vorar Synder/og gior oss til gooda/ þa vilium vier Offra Wxum vorra Vora.

A sama hatt þa enda eg nu þessa Predikun/og seige til allra sem þetta lesa edur heyra lesid/Taked þesse Ord heim med ydur/ sim standa j þessum þremur Jdrunar Reglum. Snwid ydur til DROTTens/og seiged til hans/ Fyrergiefp oss allar vorar Synder/ z gior oss vel til/þa villū vier Off ra Wrū vorra Vara/Am̄.

Aunur

Aunnur Predikun / wt aþ Manassis Bæn.

Hviad þijn Reide er Obære leg/ hvar med þu ognar þeim Syndugu. Eñ Myskunseme þiña Fyrerheita er omæleleg og Oran sakanleg. Þviad þu ert DROTTEN eñ/ sa allra hædste / yþer allre Jardar kringluñe/ mikellrar Polinnmæde/ og miøg Myskunsamur/ og Straffar ogi arnañ Meñina/ og heþur aþ þiñe Giæsku / þyrerheited Idran til Fyrergeþ ningar Syndanna.

Þessa Trukitla geþur Manasses Gude/ i þessare siñe Idrunar Jatningu/ tvo andlegre Bæn. Þviad þyrst kallar hñ hañ Almattugañ DROTTEÑ. Þar næst/ Reidañ Doomara. Og i þridia Mata/ Eirn Myskunsamañ Fodur.

Vm þañ fyrsta Vegsemdar ꝛ Eignar Tit el Guds / hefur talad vered j næst fyrerfarande Predikun. Nu epterfylgia hiner tveir / sem eru j þessum Ordum jnelucker.

Eñ þijn Reide / mz hvorre þu Ognar þeim Syndugu / er Obæreleg / Eñ sü Myskunseme / sem þu fyrerheiter / er Omæleleg og Oransakanleg.

J þessare Grein (so sem eg nu strax sagde) Bænar Manassis / verdur Gud oss merkelega Vppmaaladur / og sijndur ad einu leite / so sem eirn reidur Doomare / Eñ ad ödru leite so sem eirn Myskunsamur Fader / Hvad med snöggu Alite sijnest ad vera hvad a moote ödru. Þviad so dæmer Mañlegur Skilningur / Sie DRottiñ eirn reidur Drott eñ / þa kann hañ same undereins ei ad vera miukliatur og Myskunsamur Fader.

Eñ vier skulum vita / ad þetta tvent er ecke hvört a moote ödru / helldur þa ma hvortveggia þetta riettelega seigiast um Gud / Eñ þo j adskilianlegañ Maata. Þviad Reidur er Gud DRottiñ epter Lögmaale sijnu vid alla Jdrunarlausa Syndara / vid hveria hañ

hann kañ ecke epter ſijnu ſtrongu Riettlæte
odruvijs ad audſijna ſig/ eñ ſo ſem eirn reid=
añ Doomara. Eñ þar a moote þa er hann
Myſkunſamur epter Evangelio/ ollum Jd=
rande Moñum/ epter Krapte Forþieuuſtu og
Fyrerboonar vors Milldaſta Endurlauſnara/
z ypparſta Kieñemañs Jeſu Chriſti/ Rom. 8.

Nu/ j JESU Nafne/ elſkuleg Guds
Børn/ vilium vier þa framar ſkoda og yfer
vega þeſſar tvær Naþngiptur/ eda Ættartitla
ſem vorum Almæattuga Himneſka Konge
verda hier gefner/ og ꝧ ad vilium vier giera
j tveimur Greina kornum.

1. J þeirre fyrre viliū vier ſia z ſkoda/ þa
ſtrþeitu Reide DROTTens a moote Synd
eñe/ og a moote ollum Jdrunarlauſum/ ſem
ſyndga uppa Naadena.

2. J þeirre ſeirne Greinenne vilium vier
þar a moot ſia og ſkoda þa Endelauſa My
ſkun Guds vid alla jdrāde Meñ/ ſē Naad Eu
ds gyrnaſt/ og epter Saaluhialpeñe þyrſter.

Nañ ſame ſa Myſkunſāe Gud/ vitdiſt
hier til ad gefa ſijna Naad z Bleſſā/ reg=
na ſiñar miklu z ꝧaloþadrar Myſkunar/
AMEN Sa

SA Idrande Manasses liggur þar/ j Babylon/ j sijnum hørdu z ommicku Jarnsiotum og Bøndum/ og seiger af mædou lytelaatu Hiarta. **Obæreleg er þijn Reide/ hvørre þu hootar þeim Syndugu.**

J þeirre Grisku Biblunne stendur þad Orda Tiltæke/ad under Reide DROttens sie omøgulegt ad standa/ edur standast/ og er þar af so ad merkia/ sem ad Guds Reide sie aññad hvørt so yfer maata þung / ad omøgulegt sie nockrum Mañe ad geta under henne staded/ eda hun dynie yfer þa Syndugu/ svo sem aññad Elldlegt Flood og breñande Glood so ad þar sie øngvum Mañe þess vegna undert/ vært nie stært. Ja/ Sañarlega sañarlega er þad so/ mijner elskuleger/ Sañarlega þa er Reide Guds so obærelegur Þunge/ ad under hønum kañ eirgeñ ad standa / helldur hlytur Mañeskian under þeim Þunga/ nidur j Grunñ ad sockva/ og nema so sie ad so edla dyrmæte Døkve Christi Reudlitada Blods/ og þad heilnæma Tarañ Vatn/ af ydrettre Idrun utpressad/ verde stockt j þ Ellds Baal Gudlegrar Reide/ þa nidurþryckter og

kieþur þad Manskiepnuna um̃ ſijder/ j þa neduu Kval og Aþgrun̄ Helvijtis/ ſo ſem ſa ſterke/ volldugе/og vandlætingarſame Gud/ ſialþur ſeiger j Deut. 32. Elldur er uppgeim gen̄ j min̄e Reide/ og han̄ mun brenna allt nid ur j þad nedſta Helvijte.

Latum oſſ ſkoda nockur Dæme hier til. Hvor brende upp med Ellde og Brennesteine/ aþ Himnum ofan / Stadena Sodoma og Gommorra? Þad gierde Elldur Gudlegrar Reide/ Gen. 19. Hvor aþmꝛade og þoreydde þan̄ Konunglega Stad Jeruſalem? Elldur Gudlegrar Reide gierde þad Eſa. 24.

Vier þurþum ecke ſvo langt Dæme ad ſækia/munu ei en̄ j Dag eydaſt Lond & Rijke? Hvad a þeſſu vorum aumu Tijmum/ eru ar leg Tijdende orden̄/ Hvad oller þeſſu? Men̄ kun̄a vijſt margar adrar Ordſaker ad þinna/ en̄ þeſſe er ſu rietta Hoþud Ordſoken / ſem Manaſſes aſtijngur hier j þeſſu voru Texta.

Ad Reide DROTTENS ſem han̄ hoockar þeim Syndugu/ hun er ſo O bæreleg/ Ad þyrer hen̄e kan̄ eingen̄ Hlutur ad ſtandaſt.

Sa Kongur

Sä Konunglege Spamadr David/hefur pad af Reynsluñe feingid ad vita/hvad Obærilegur Hunger/ z biturlega breñande Eldo Regn/ ad Guds Reide sie/ Þar fyrer bidur hañ svo med Eptertinnnelegum Ordum j þeim 38. Psalme/og seiger / DROTTenn Straffa mig ecke j þinne Reide/ og Tyfta mig ecke j þinne Grimd.

Nu þo ad vßsie kiendt þetta/og vier gia ctū þvi nockurnveigeñ värre/aß þeim Dæmi um sem vier siaum og heyrum / ad Reide DRottens sem hañ hootar þeim Syndugu/ sie med ollu Obæreleg/þa fyrnest oss so str ax yfer þad/ad strax vier heßum þar aß Au gum/þa truum vier þvi ecke/So vier meigū med riettu spyria/so s̄ sä goode Guds Mad ur Moyses spurde fordum/ Og med Harme Hugar seigia/so sem þar stendur j 90. Psal. DROTTeñ/eñ hver truer þvi ad þu reid est so mikg? Og hver kväder fyrer slijkre grimdar Reide?

J Landinu Pölen heßur Diofullenn upp vaked fyrer skomu so Oguðlega Villu og Gudlostun/ ad þar fiñast þeir sem keña/ad Gud kuñe alldrei ad reidast. Hver a þad þa

heima/ sem hun Jdrande Manasses seiger hi er i sinne Jatningu:

Þijn Reide/ DROtten / sem þu hoot ar þeim Syndugu/ er Obæreleg.

Edur hvad heþur þad þa ad þyda sem S. Paall skriþar til Rom. 1. Cap. Ad Reide Guds aþ Himnum mune verda openber/ yþer ollu Ogudlegu Athæþe og Oriettlæte Mañ aña? Eñ hvad kiemur þad vid eff hvad þeir Dioþuls Villu Andar/ sem þra riett-um Christendoom eru þallner/ þeir liuga ed-ur uppdickta um þañ saña Gud?

Gud giæþe ad a-medal vor sem Rieff-christner reikaunst/og þvi Naþne vilium he-ita/þinduft ecke þeir sem so eru Hirdulaus-er og Ugglauser / ad þeir þeinke ecke einu-sine um þess Manassis Ord/ Ad Reide DROTTens sem hañ hoofar þeim Syndugu/hun sie Obæreleg.

Eñ Gud Nade/ þeir þiñast / og þo ecke allþmer. Nu/ vilie þeir ecke añars/eñ lifa so aþram j synn skynlausu og Gudlausu At-hugaleyse/ og þeinkia svo sem Læreþaderenn

Syrach

Syrach seiger/þeir þeinke/J 5. Capitula.
Ad Gud sie miog Myskunsamur/ hañ munne
ecke straffa sig/þo þeir Syndge so mikid og
lenge sem þa lyster/ þa iatum þa hlaupa
sitt Hlaup til Glotunareñar.

Eñ uppa þad/ ad vier sem uppa Sialuhi
alpena vilium stunda/ meigum slyka hanka
temia og nidurdempa/ vilium vier leggia a
vort Hiarta tvær nytsamlegar Jdruner Reg
lur/ wt af þessum fyrra Parte Textans.

Su fyrre skal vera þesse. Ad þad/ þyrst
Guds Reide/hvorre hañ hvokar þeim Synd
ugu er Obæreleg / þa a hvør fyrer sig ad
varast þess meir og framar Syndena og
vera þess Ottasamare fyrer þeirre Obærele-
gu Guds Reide. Eda mun ei þad vel til
fallest Sañlega/sañlega. Nyzdeñ Bern og
gooder Þienarar/eþ þeir vita ad siñ Fader &
Hwsherra Reidist ækaflega þa hañ Reidist/
þa fordast þau aþ fremsta Megne & Vid-
leitne/ ad styggia hñ/eda eþ hñ er vordeñ styg
gr/þa Ottast þau þ hañū/& vilia õ sijst auka
a þa hñs Stigd/svo hñ verde ecke eñ reidare.

Nu er Gud Fader vor allra/ og Herra vor
allra/eñ vier hans Born og Þioonar/ Ma-

 lachiæ

lachiæ 1. Cap. Þvi ættum vier med riettu so sem Guds Børn og Þienarar/alla ost þar til ad leggia/ ad vier styggium sem fyrst þeñ ađ voru Himneska Fodur og Hwsherra/med Syndum a moote Samvitskuñe/vijsvitande og viliande. Þviad hans Reide/ hvørre hañ hootar þeim Syndugu/ hũ er Obæreleg.

Þar byrer/ þu Christen Mañeskia / hvør helst þu ert/ Vilie Diøfulleñ edr þitt synd uga Holld/ og spillt Nattura / blaasa þier þessũ edr þvilykũ Þaunkũ j Briooſt. Sia/nu er þier hægt ad koma fram Lostagyrnd þinne nu er þier hægt ad naa/ þvi /edur þvi/af Naungans Gotze/alldrei er þier so audvellt sem nu/ad svijkia og æfeilast Naungañ/og giora honũ Skada a hans Lijfe edur Æru/ þar byrer vogadu nu til/slepp ecke þessu goo da Tækefære/ sem þier nu gefst/ Gott er ad seona einusinne Synd sijna. Gots og Peninga er gott ad eiga. Ad gieta einusiñe hepnot sijn er jñdælla eñ ad meiga lifa. Þa grijptu strax til þessarar Jdrunar Reglu/ set hana a moote Diøfulsins Jñblæstre/

og Holldsins Eilifteigingu/ z seig so/ O myn Sæl/ O mitt Hiarta/gier þad ecke.

Þvi su Reide sem Gud hoofar þeim Syndugu/ er Obæreleg.

2. Su ønnur Jdrunar Reglan sem vier skulum læra vt af slijkre Jhugan Guds Obærelegrar Reide er þesse/ Ad med þvi ad Guds Reide/er/so sem sagt hefur vered/Obæreleg/ sem Syndugum er hootud af Gude/ þa ber einū aumū Syndara þess meir/z þess fyrr ad flijta sier ad giera Jdran/ so hū fae þeirre obærelegu Byrde Gudlegrar Reide z Hefndar/sem allra fyrst af sier kastad.

Þvi þar er eckert anad Rad/ eda Midill til/ a Himne nie Jordu/til ad fa forrest/ undan þeim obærelega Þunga Syndarenar/ jllrar Samvitsku og Guds Reide/ helldur en alleinasta sōn Jdran/og þad ad snua sier til Guds aptur/so sem Jeremias Spamadur vitnar J 18. Cap. Þviad j sanre Jdrau/ brijtur Erwarthonden sterklega til þeirrar O bærelegu Byrde/og leggur hana af sier / og uppa Christum/hvar ad er þad Lambid Guds s ber allar Veralldarenar Synder/ Joh. 1.

Aññar Parturenn.

HUad Ognarlega Reidur ad Gud sie vid alla Jdranarlausa Syndara/ þad hefum vier hingad til heyrt. Nu snyr Manasses uu j sinum Jarnsiotrum, uppa hina Sijdunn, setu. bæde sier og oss fyrer Sioonet/ ad vier Jhugum hier j moote/ hvad harla Myskunsamar og Nadargiarn Gud sie/ vid alla Jdrande Meñ/ þa sem hungrar og þyrster epter hans Naad og Hialpræde. Ord hans eru so hliodande/ Eñ su Myskunseme sem þu fyrerheiter/ er omælanleg og Oranfakanleg.

Han setur þetta hvort a mote ødru/ Guds Hotun og Guds Fyrerheit. Item/ A adra Sijdu Guds Reide/ enn adra Sydu/ Guds Myskunseme/ so sem hañ villde so miked segia. Sie Guds Reide stoor og megn/ þa er þo Guds Naad miklu stærre og megnare.

Eñ so þetta mætte verda oss þess skilianlegra / þa gefur hañ Myskunseme Guds/ tvo merkeleg Nøfn/ Og epter þeim Nøfnuñ ályktar hañ og helldur fyrer Sañ/ ad Gud sie eitt Myskunsamur Gud og Fader / vid alla

olla þa sem j sama Jordan/leggia sig og jne lyk ia/ j hans vijdt wtbreidda Naatar Gang og Fadm.

1. Fyrst seiger hann ad Myskunseme Guds sie Omælanleg.

Ja/Sannlega/ sannlega er hun omælanleg þvi so seiger Syrach berlega j 2. Capitula Guds Myskunseme er so stoor sem sialfur hann. Enn hvorsu stoor er þa Gud sialfur? þar til svarar so Job 11. Cap. Hann er hærre enn Himenenn/Hvad villtu þa giora? Diupare enn Helvijte/ Hvad kanntu ad vita? Hann er leingre enn Jordin/breidare enn Sioorenn.

Reikne nu hver sem reiknad getur/ Mæle nu hvor sem mælt getur / Telle nu hvor sem taled getur/ og skrife hver sem skrifad getur/hvad hea og stoor ad Guds Myskunseme sie/ þar duger eingenn Reikningskapur/ Mæling/Tala edur Skrift. Þad er allt onytt/ Med einu Orde er þad sagt / og satt sagt. Guds Myskunseme er Omælanleg. Ja/ ecke alleinasta Omælanleg / helldur og so j annann Maata Oransakanleg.

Gud er mikill og okiendur/seiger Job 36.

Capitula. Hans Aratølu kañ eingeñ ad upp leita. Nu er Guds Myskunseme svo stoor (so sem sagt var strax) so sem Gud sialfur/ þar byrer er hun og so oransakanleg.

Hvad skal þar margt um̃ tala / hvad Omæckugt oss sie ad ransaka þa Ogrÿpanlegu Guds Myskunseme? Sien nu vorer Vitsmuner og Þecking hier j þessum Heime svo ofullkomiñ / ad vier bæaum ecke grundad nie skyniad hvernenn vor Bein samteingiast j Moodurlÿfe/ epter þvi sem David seiger j 139. Psalme/ Hvorneñ bæaum vier þa getad grundad og ransakad Guds Myskun / og adra þvilÿka Guds Leyndardooma? Eñ eink anlega er þad þo Omögulegt byrer oss/ad ba þad skiled/ ad DRottiñ Gud er so Riett-latur/ad hañ þar med og under eins er Myskunsamur. Þetta hid sama kallar sa Konunglege Spæmadur David / þañ hulda Vijsdoom/ Ps. 51. Og S. Paall j. 1. Cor. 2. Þa huldu og heimuglegu Speke Guds.

Eñ þad ad DRottiñ Gud ver sie eirn Nædugur og Myskunsamur Gud/þad prÿsar & bevÿsar Manasses mz tvøfølldu Astæde r. Sem er Þta byrsta. Ad þo Gud DRott eñ sie

eñ sie sa allra hædste/ þa sie hñ þo samt næsta miøg þoleñmoodur/ og Langlundargiedsamur/ hvar med hañ lade og locke þau synd samligu Mannanna Børn til Jdrunar/ Rom. 2. Capitula.

2. Þad añad hans Astæde / ur af hveriu hañ bevijsar ad Gud sie miøg Nadugur og Mijskunsamur/ er þetta. Ad hañ straffe Menninna ogiarnan.

Æ hvad Hiartnæmt og Huggunarfullt er þetta Ord/ Ad DROTTeñ straffe Meñena ei giarnañ? Þui eþ epter Ofk og Vilia Guds geinge/ þa sæge hañ giarnañ/ þad hañ þyrþte alldrei ad straffa neirn Mañ/ helldur ad so sem hañ er su hædsta og mesta Giæska so mætte hañ ecke nema eintoomis Elsku ꝛ Blijdu/ tiaa og audsyna siñe dyrmætustu Skepnu Mañenum. Og þad er hans eigenlegt Verk/ Esaiæ 28. Enn þegar hann kañ ecke annars/ eñ epter sijnu Oumbreitanlegu Riettlæte/ ad straffa Mañskepnuna/ vegna heñar Synda/ ꝛ Jllskuverka/ þa er þ hon um añarlegt Verk/ og hañ giører þad a mooite sijnum eigenlegum Vilia/ so sem hñ votte

ar med lioosum Ordum hia Ezech. 18. z 33.
Þar hañ so sem hroopar epter þeim Jdrunar
lausu/sem ætla sier ad deya ræk aþ j Syndun
um og steypa sier so j Helvijte nidur/og talar
til þeirra med þessum aminñelegum Ordum
seiglande/ Hvar fyrer villtu þa deya / þu
Jsraels Hws? Þvi eg hefe ongva Þocknan
a Dauda þess sem deyr.

Nu vel/sie þetta nu satt/so sem þad kañ
alldrei ad eilijfu odruvijs eñ satt reynast/ Ad
Gud straffe Meñena ecke giarnañ/ Og
hafe Gud ongva Þocknan a Dauda þeirra
sem deya/ hverneñ ma þ þa satt vera/ sem
Calvinistar keña/ Ad Guds Natur til sum-
ra Manna / sie su fyrsta Ordsok til þeirra
Sæluglotunar?

O nei/langt fra/Gud vill ecke ad nockur
Madur skule glatast/helldur ad aller/og hv-
or eirn snwest til Jdrunar/ og verde Sælu
holpner/ 2. Pet. 2. Og 1. Tim. 2.
Eda hvørneñ kyñe Myskunseme Guds ad ve
ra Omæleleg/ ef hañ villde ecke vera ollum
Moñum Nadugur?

3. Nid þridia Atæded sem Manasses hef
ur fyrer sier/ til þess/ad Myskun Guds sie
Omæle

Ommælel g/er pad/ Ad hann hafe fyrer heited Idruneñe til Fyrergiefningar Syndanna.

Af þess skattar Fyrerheitum er oll heileg Ritning full/ & par uppa er bygdt allt pad heilaga Predikunar Embætte/ so sem Sonur Guds sialfur pad auglijsar / seigande hia Luc. 24. Hlaut ecke Christur sijkt ad lijda/ og upp ad rijsa fra Daudum a pridia Deige & predika lata Idran & Fyrergefning Synda aña j synu Nafne/ a medal allra Pioода?

Packer sieu þier/ Ja/ eilijfar packer sieu þier sagdar og lagdar / þu eilijfe Myskunsame Gud/ad þu oss aumum Jardarmodkum til Nada og eilijfra Salarnota / hefur skickad og tilsett Idranena/og læted oss vita ad pad sie þiñ Vilie ad medtaka Idrunena fyrer Syndernar/ Cap. 12. Være pad ecke/pa Vei oss/Vei oss aumum/vier hlyt um pa ækenlega ad deyia og fortijnast j vor um Syndum/ eñ þu hefur epter þiñe Giæsku / fyrerheited Idrun til Fyrergefningar Syndanna. Pu villt giora oss pauq allra hægelegustu Nagnadarskipte/ad vier skulum

lata

lata þig þa vora Jdrun/ so villtu þat a mot geþa oss Fyrergeþning vorra Synda / þyrer vora stooru Synda Skulld villtu medtaka Jdrunena/og vera þar med til þrids vid oss.

Pad er nu so med þæstum Ordum talad um̄ Guds Myskunseme/epter þvi sem Textenn gaþ Leidarvijser til.

Nu vilium vier hier wt aþ taka oss tvær ægiætar Jdrunar Reglur/ Og er su hin þyr re þesse

1. Eirn Jdrande Syndare skal miña sialþ añ sig a þañ Naadarrijka Asetning Guds/ þar ad hañ vill medtaka Jdrun fyrer Syndernar. Ellegar so vier vijkium ecke þra sialþs Manessis Ordum.

Ad Gud heþur þyrerheiked Jdran til Fyrergeþningar Syndanna.

Nier skal og eirn Syndugur Madur sem Jdran giører/ Grundvalla Tru sijna stodug lega/og vilie þar þyrer añadhvort Dioþullen̄ edur hans Syndum spillta Hollð/ senda hoñu þessa Freystingar þanka i Hug. Þat er eingiñ Midill nie Vegur til þess/ ad þu kemest laus þra þijnum Syndum. Þa skal

hañ strax grijpa til þessara Manassis Orda.
Ad Gud hafe yfrerheited Jdrun til Fyrergefningar Syndanna.

Hier vid skal hañ Hugga sig / ad þo Gud mætte med riettu / ef hann villde torkyna þeim Synduga/enn allrar Nadar/ svo sem hañ giorde vid Dioflana/og gaf þeim enga Von þar til/ ad þeir mættu yfrer neina Jdran og Yfirboot / komast aptur j Sætt og Vingan vid sig.

Þa samt og ædur hefur hñ tiad oss Meñ unum so mikla Elsku og Myskun fram yfer Einglana/sem fra honum fiellu / ad þo ad vier syndgum opt og tijdum a moote hans Guþlegre Majestat / þa vill hann þo medtaka Jdrun yfrer vorar Synder / hvar fyrer ef vier giorum rietta Jdrun/þa svipt er Gud þeim obærelega Þunga vorra Synda af oss.

Drag þier hier wt af þu Christen Sal/ þessa lifande og kroptuga Huggun/ og seig so. Eg er aumur Syndare, þad jata eg og vidurkeñe/ eñ sa kærlaste og Myskunsame Gud/ hefur bæde mier og ollu Mañlegu Ky-

ne audsyndt þa stooru Naad/ad hūn vill med taka Idran fyrer Syndernar/og hefur gief-ed mier þad Fyrerheit/ad þegar eg giøre ri-etta Idrun/þa vilie hūn af Fødurlegre Naad fyrergiefa mier allar mijnar Synder / þar vid helld eg mier / og vil giarnan æhlyrast Naad mijns allra vijsasta og giæskufullasta Guds/ og fylgia epter hāns Skyckun j þui/ ad giøra rietta Idran/ treystande þui Efun-arlaust/ ad hann mune Idrun medtaka fyrer mijnar Synder epter sijnu Fyrerheite.

Su önnur Idrunar Reglan er þesse. Ad eingenn Syndugur skal j sijnum Syndum ørvilnast / nie ørvænta sier Guds Naadar/ helldur Hugga sig vid ofriookanlega Guds Myskunseme/ad þo ad Synden sie krøptug þa sie Naad Guds miklu kroptugre/ Rom. 5. Synder vorar eru ad sønnu stoorar / og meir enn stoorar/þui þær eru giørdar a moote þeim hædsta og stærsta Gooda/ sem er Gud a Him-num/hvar fyrer eingen Synd er so lijtel/ad hun forþiene ecke eilijfa Fordæmingu/ epter þeirre Aliktunar Grein/ sem þar stendur/ Deut. 27. Bølvadur sie hvør sa sem ecke helldur allt hvad skrifad stendur j Løgmaal-enu/ad hann giøre þar epter. Enn

Enn hvad um þad telut / þo alldreiſie Synden ſo ſtoor / og meir eñ ſtoor / þa er þo Guds Naad og Myſkunſeme eñ þa længtum ſtærre. Slepptu ecke þeſſare Huggun / þu Chriſtẽs Hiarta / ꝫ þegar Dioþulleñ bryxl ar þier um̃ Stærd ꝫ Mergd Synda þiña / þa kaſtadu honum aptur ꝑyrer Naſer / þeſſum Jdrunar Ordũ Manaſſis / og ſeig med hm̃.

Su Myſkunſeme ſem þu DROTT eñ ꝑyrerheiter / er Omælanleg / og O rannſakanleg. Þvi þu ert DROTT enn hiñ allra Hædſte / yꝑer allre Jard arkringluñe / mikillrar Þoleñmæde / og harla Myſkunſamur / og ſtraffar ogiarn añ Meñena. Og heꝑur epter þinne Giæſku ꝑyreiheited Jdruñ til Fyrer geꝑningar Syndanna.

Syngdu þar um̃ med gladre Roddu / med David ſeigiande. Þo morg og ſtoor ſie Mañleg Synd / miklu ſtærre er Naaden / etc.

Minſtu og einneñ a þa agiætu Huggun ar Grein / ſem ſkrifud ſtendur j Natmagtat

Jeremiæ 3. Capitula / er svo ÿlioodar.
Þad er Guds Giæſka/ ad vier erum ecke alldeilis Fordiarþader. Hans Myſkunſeme hefur enn nu ønguañ Enda/helldur er hun a hvørium Morgne nÿ. So ſem nu ad Soolen verdur ſoo ſem ferſk og ung aptur uppa nÿtt a hvørium Morgne/ wtbreider ſÿna ſkiæra Byrtu og Geyſla/og lætur ſig apt ur ſia/hvørſu ſem hun a fyrerfarande Deige hefur kuñad ad hafa orded formyrkvud af Þoku og Dimu þeirre ſem af Jørduñe hef ur uppdreygeſt i Lopted.

J ſama Maata uppreñur og eirneñ/ og endurnÿaſt Daglega med Sooluñe/endalaus Guds Naad og Myſkunſeme/þo vier ſÿþelld lega/ſo leinge ſem vier lifum /formyrkvum hana/med Þoku og Dÿmu vorra Synda/og giørum oſſ feñar overduga. Og ſo ſem ad Soolen/þa hun er uppruñen/ wtbreider ſiñ Liooma og ſitt Lioos yfer alla Jardarkrynglo una/ Svo wtbreider og Gud hvørn Dag/ Vænge ſiñar Naadar og Myſkunar/ yfer þa vÿdu Verølldu/og er fws og til reidu/ alla þa ad Vmfadma med ſiñe Naad/og fyrer ei ſÿfre Fyrerdæmingu þeim ad forda / ſem a

ſama

sama Deige kuña ad Ballad/þa þeir uppryfa
aptur Byrer sanna Jordan.

Þar Byrer þo vier Dagleiga Syndgum/
og Borþienum ecke añad eñ Straff/þa upp
teñur þo eitneñ Daglega j ollum Stodum
med Soolunne/ Guds Giæska og Myskun=
seme.

Þar Byrer/sie so þu syndget a þessum De=
ige/þa hugadu þar uppa/ad a þessu Deige
er Guds Naad og Myskunseme uppruñen/
hvor ed utbreidest yþer allann Neimeñ/so sm
Geislar Soolarinnar/eþastu ecke þar vm/ad
hun mune þier so vel ã ollu odru uppruñen.
Eñ mundu þig þ^v vm/ad Soolin gãge ecke
vnder/ yþit þijnu Syndu/so þu haþer ecke
þeirra Jdrast ædur/þvi þu veitst ei/ hvort
ad Soolin mune þier a Morgu upp aptur
reña/edur ecke/og med Sooluñe Guds My
skunseme. Sæll er sa sem hefur Part j þe
irre Byrstu Vpprisu / Apocal. 20. Cap.
Og þeirrar Sælu Oska eg mier og mijnu
Samchristnum j JESU Nafne/
AMEN.

E ij Þridia

Pridia Predikun/ wt aþ Manassis Bæn.

EN aþ þvi þu ert Gud þeir ra Riettlaatu/ Þa heþur þu ecke sett Jdrun þeim Riett laatu/ Abraham/ Jsaach og Jacob/ hv orier ed ecke haþa syndgad a moote þi er. Eñ eg heþe syndgast / og mijnar Synder eru þleyre enn Sandur vid Sioo.

Ꝩ Lskuleger j Christo/ Sa hvatt upplyste Guds Mañ/Daniel Spæmadur/giør er þyrer DROTTine eina Lijtelaatlega Lotning/ j þeim 9. Cap. siñar Spaadooms Bokar/ Og talar þar med þessþattar Ord um til Guds.

DROTTEñ (seiger-hañ) Vier liggium þrame fyrer þier/ med vorn m Bænum/ ecke uppa vort Riettlæte / helldur uppa þijna stooru Myskunseme.

Hier so sem spyrner sa Gudhrædde Daniel þra

iel fra sier / med sÿnum eiginn Fæte ellum sÿnū eigen̄ Vrdugleika/ Verkū z Forþien ustu/ Eñ med edrū dreg:r hñ ad sier Guds omælelega Nad z Myskun/ og lætur þetta vera siñ Bænarstool/fram a hvern hañ krÿp-ur/og fram̄ a hvorn hñ stidur sig j siñe Bæn Hviad þetta er sa allra beste Grundvollur fyrer eirn Ch:isteñ Mañ / ad byggia Bæn sÿna uppa Guds Nad/ og einkanlega Jat-ning sÿna/þa hñ vill hana giora fyrer Gude rieltelega/hvad hid sama sia n æ j Jdranar Psalmum Davids/ og einkum j þeim 51. Þar hañ strax j sÿnum Fyrstu Ordum grund-vallar Bænena sÿna a Guds Giæsku og Myskunseme/ og seiger/ Gud vertu mier Nadugur/og afmaa mÿna Synd/epter þiñe mikellre Myskunseme.

Þessa sömu Konst kañ eirneñ og vid heþ ur Kong Manassies j siñe nafvœmu og Hiart næmu Jatningu/og Jdrunar Bæn. Hviad strax gr ÿpur hañ til Guds Endalausrar Nad ar og Myskunsemdar/lætr hana vera Grund vallen̄ uppa hvorn hañ bygger Bænena sÿ na. Hier nū̄ hofum vier j næst fyrerfarandi Predikun nockud talad og kiendt og utyft

um vier so þañ fyrsta Part þeirrar merkelegu Manassis Bænar.

Nu epterfylger sa annar Partur sømu Bænar / hvor ad vefur jñe ad hallda / Skript argang og Synda Jatning Manassis / Og ma þesse hans Jatning skiptast sundur j tvent. Pviad.

1. Fyrst medkeñer hañ og kañast vid Mergd sijna Synda.

2. Par næst j ødru lage / andvarpar hann og klagar yfer Stærd og hrædelegum Þunga Syndaña / sem hañ hafe drygt.

Og um þessa tvo Parta Manassis Bænar edur Jatningar / ætlum vier nu ad tala. Eñ med þvi þad vill vera allt oflangt um hvortveggia ad tala til samans / þa viljum vier alleina þad fyrra taka oss fyrer Hendur ad þessu siñe um ad tala. Sem er þetta / Ad Manasses Jatar openberlega / skyrt og skuggalaust / hvad opt og tijdum hañ hafe syndgad a moote Gude og hans H. Orde.

Sa Trufaste Gud / gefe oss til þessarar Umþeinkingar / sijna Guddoomlega Naad og heilagañ Anda / J Nafne sijns Elskulega

Elskulega Sonar JESV Christi vers
sœta Endurlausnara/ Amen.

ADur eñ Manasses byrlar sinn Skriptare
gang/ þa lætur hañ undañ þara/ svo sem
nockurskonar Tilbræning og Jñgang til hñs
j þessum Ordum.

Eñ med þvi þu ert Gud þeirra Riett
latu/ Abrahams/ Isaacs og Jacobs/
hvørier ad eige haþa Syndgad a mote
þier.

Pad syneſt so sem þau þyrſtu Ord j þeſſ=
um Inngange/ er so hlioodaⸯ Gud er Gud
þeirra Riettlatu/ sieu þvert a moote þvi
sem sa Erwlinde Gudo Mañ Moyses vott
ar og skriþar uñ Gud/med hoosuñ Ordum j
Num. B. 27. Cap. Sem so hlioodar. Ad
DROTTeñ sie Gud alls Liþanda Holls.
Eñ þessu skuluñ vier koma so saman/ad epter
þeirre þyrſtu Erwargrein vorre/ uñ Skop
un og Verndan allra Skepna / þa er Gud
vissulega Gud alls Holls/ So sem vier og
eknneñ syngium med vorum smaa Bornum/

ret af þeim 145. Davids Psalme.
Allra Augu vona til þyn DROTTenn.
Og j þeim 24. Psalme stendur so, Jørden er DROTTens/og hvad þar j ne er/Jardar kringlan og þad þar a Byr.
Ei epter þeirre þridiu Grein vorrar Trw arjaat-ningar/um Helgunena/ þa er/ z heiter Gud/ Gud þeirra Riettlaatu/hvoriuim haun an af Naad sine/ alls Goos / og byr j þeim þrer Livnga/ Johan. 14. Og hier eiga heima þess Manaffis Ord/þar hañ seiger/
Þu ert Gud þeirra Riettlaatu.
J ødru lage eru þesse Ord/sem þar strax epter koma/noc Hud vandskilin/sem eru þesse/
Þeim Riettlaatu er ei Jdrun sett.
Þessu þyaest ecke verda samankomið vid þad sem skrifad stendur J 18. Capitula Giorningabookareñar. Gud þesur øllum Monñ boded ad giora Jdran. Eñ vier skulum vi ta/ad þad er vyst og vel satt/ ad þad er ad søðu øllum Monnum bodid og sett/ad þeir giøre Jdran/eirnen þeim Riettlaatu/ þviad sa Riettlaate fellur og sa siøsinnum a Deige eñ hañ stendur upp aptur þyrer rietta Jdrun/

seiger

seiger Salomon j Ordskvida Bok. 24. C.

Eñ þar Manasses seiger hier / ad Jdrunn enn sie ecke sett þeim Riettlatu / Þa vill hñ mcyna/ad þar sie stoor Mismunur Syndaña hvorad sumar Synder eru sa medþadde Natt uruñar Brestur/sem ollum ei bylcer. Fyrer slykar Synder hlioota og eirneñ þeir allra heiløgustu Meñ Jdrun ad giora/og bidia so sem stendur j þimtu Bæn j Fader vor. Fyr ergeþ oss vorar Skullder.

Eñ j ødrulage eru þær adrar stoor Synd er og Lester/strijdande a moote Samvitskuñe Fyrer slijkum Syndum taka þeir heilogu sier Vara/ ꝛ þurþa þvi ecke fyrer þar Jdrun ad giora/ so sem Manasses og adrer Stoorsynd arar / hvorier ed haþa særdt og þyngt sijna Samvitsku/med stoor Syndum og svijvirde legum ytre Lostum.

J þridia lage eru ecke helldur þesse Ord Manassis olldungis audskiliñ/ þar hñ seiger Abraham/Isaach og Jacob sieu Riettlater.

Eñ hier til svarast so. Ad þo ad eingiñ Madur verde Riettlatur fyrer syn eigenn Verk/ so hañ meige hera þau fyrer sig/ sier til Fullteingis/og Fridþægingar fyrer Gude

Þa samt og aadur/ kañ Madur þyrer Truna a JESum Christum / ad verda og reiknast Riettlatur/og j slyku Trwareñar Riettlæte seiger Manasses/Abraham/ Jsaac og Jacob Riettlata. So sem med skÿrum og liosum Ordum stendur skrifad J 15. Cap. Genes. Og j Pistlenum til Rom. 4. Cap. Vm Forfedur iñ Abraham / Ad hann hafe truad Gude/og þad hafe honum Reiknast til Riettlætis.

J fioorda Mata sÿnist j fliootu Alite/ so sem þesse Ord Manassis/ Abraham / Jsaac og Jacob/ hafa ecke Syndgad/ Þau sieu þvert a moote þeirre almeñelegre Kiegun og Vottan S. Pals er so seiger/ Rom. 3. Þeir eru aller Synduger/og hafa Skort a þeirre Hrosan/ŏ þeir ættu ad hafa a Gude. Og a moote þvi sem stendur skrifad j Bokeñe Eccles. 3. Þar er eingenn Madur sem gott giøre/og syndgest ecke. Eñ vier skulum vita / ad vÿst er eingeñ Madur aan Synda / Enn so sem nu fyrer skiemstu var sagt/þa er stoor Mismunur Syndaña/ þviad sumar Synder / eru Opinberer ytre

Lester/

Lester/ Fyrer þeim aþsakar Manasses þa hei logu Forfedur/þa hañ seiger/ ad Abraham Isaac og Jacob hafe ei syndgad/ Enn eg hefe Syndgad/seiger hann. So sem hañ segde/þeir Heilogu Forfedur hafa vare aff Stoorsynder / og Lostu/ og hafa halldeð Trwne og goodre Samvitsku/ Eñ þad hef eg (þvi verr) ecke giørt/helldur þar þvert a moote/ hvar um myn eigeñ Samvitska ber Vitne / þvi kañ eg mig øngvañveigeñ þar undañ ad færa/ helldur hlyt eg mijnum Syn dum lioosa Vidgaungu ad veita.

Nu sem þad Jdrande Hiarta hafde læked undañ fara soodañ Jñgang & Underbrꝛning til siñar Jꝛtningar/þa les hañ syðañ alvar lega fram siñ Skriptargang þ Gude & seiger Eñ eg hefe syndgad/ og mijnar Synd er eru fleyre eñ Sandur vid Sioo.

Ecke veit eg vel hvad ad alvarleg Jꝛtning ma heita/ ef þesse mꝛ ecke þvi Nafne heita / þviad hañ þecker og vidurkeñer ecke ad eins Skuggalaust/ad hñ hafe Syndgad/ Helldur geingur hann og eirneñ þar vid / og

þarmer

barmar sier sarlega par þyrer / ad synar Synder sieu so margar/ og meir eñ margar/ ad Fiølde þeirra sie meire eñ Sandkornaña a Siaþarstrøndunne.

Þar var þordum eirn merkelegur Reikningsmeystare/ sem hiet Archimedes/ hann hrosade sier þar aþ/ ad hañ kynne ecke alleina ad reikna allañ Siaþarsandeñ/ helldur þo ad allur Jardarhnottureñ være ein Sandhrœga z þo allt þ Rwm sem er a millũ Himins z Jardar/ være þullt aþ Sande/ þa mætte þin na Tolu allra þeirra Sandkorna sem þar j være/ og þad være þeim øngvañeigeñ Omøgulegt / sem kyñe þær Konster sem heita Mælingarlist og Reikningslist.

Eñ o,f Christnum skal þad vera langtum truanlegra / sem Guds Ande seiger þyrer Muñ Spamañsins Osee 2. Capitula/ Ad Siaþar Sandeñ kuñe eingeñ Madur hvorke ad Mæla nie Reikna.

So sem þa ad Sandureñ Siaþarens er otelianlegur/ so sækar og vidurkieñer og sva Manasses/ad synar Synder sieu otelianlegar/og þess meir og þramar sem hañ rañsake sitt Hiarta og syna Samvitsku / þess þleire og pleire

og fleire Synder þa fiñe hañ/ so ad a þær verde engre Tölu komed.

Þo hañ hefde so miked tilfekid/ad Synder sijnar være so margar sem Korniñ være j svo mykklum Sande sem hañ kyñe yfer ad gupna med siñe Hende/þa hefde þad mætt reiknast meir eñ myked / þviad hvad mörg Þusund Sandkorn kañ Madur inne ad lykia j fullum Hnefa? Eñ hañ mæler ecke þañ Eit ediñ j Hnefa/ helldur heilu Hafe allrar Verallldar/sem hñ reiknar a moots vid Synder sijnar Mijnar Synder eru fleire eñ Sandur Siafarens.

Þad er Suñan/ad hañ vill merkiast læta ad sijnar Synder sie med öllu Omegulegt/ ad telia þo hñ villde/Og er so þetta Skriptta Mal og Synda Jatning Manassis.

Nu viliuin vier fara off hana i Nyt og skulum vier og af þessum Texta taka ost þr lær magiætar Jdrunar Reglur. Og er þesse hin fyrsta.

Ad eingenn skyllde draga Fiedur yfer Synder sijnar / beria þeim nidur/ eda læta sier lyted til þeirra fiñast/so sem spillt Nætt

ura plagar

ura plagar ad giøra / helldur breyta epter Dæme Manassis.

Hvad giører hañ þa? Hvørneñ þinst høn um til sina Synda? Ecke ber hañ þeim nidur / ecke saßnar hañ þeim samann vid eitt Sandkorn/helldur vid eina yþermæta stoora Sanddyngiu/sem so sie stoor og mikel / ad hañ heþde under heñe hloted ad kreþiast/ og nidur i Helvijtis Aþgruñ under henne ad sockva/utañ so sie ad Gud lyte synu Lijkn at Augum til hans og hialpe hønum sialþur undañ þeim oliþdanlega Þunga.

Þetta hid sama giører eirneñ sa gode David j synum 40 Psalme/þar hañ so klagar/ Mig haþa umkryngt otelianlegar Sorger/ mijnar Synder haþa høndlad mig/so eg kañ ecke þra mier ad sia/þær eru þleyre eñ Hæreñ a mijnu Høþde/ Og mitt Hiarta heþur mig yþergeþed.

Eñ hvørnenn hagar Verolldeñ og hennar Børn sier j þessu Efne? Þaug haga sier so/ ad þo ad þau sieu alldeilis svo diupt nidur socken j Skamer og Vamer/Losti og Lijte/ og Syndernar sieu so hatt vaxnar upp yþer þa/ so sem stoorer Sandbacker mæna hatt

upp yþer

upp yfer Sioonum/ vid Sioarstrondena/ þa eru þau ecke ad sijdur svo fæt og kvijdalaus/ og ganga so Otta og Ugglaust fram/ sem þau hefdu alldrei saurgad Vatn fyrer Gude sijnū/ villa vera hallden fyrer þa allra froomustu og bestu Meñ/ sem til eru/ hvorsu sem Samvitska þeirra vottar þeigiande þar a moote/ svo sem hellst ma sia a Otrudvondum Saurlijfis Stroakum og Stelpum.

Eñ slijkt Foolk hefur ecke aññañ Abata af þvilijku sijnu Oguðlegu Raadlage/ eñ þad/ ad þad forherder þar med / æ meir og meir sitt Hiarta/ so ad þvi verdur þess torvelldara ad snwa aptur til riettrar Jdrunar. Þviad Gud DROTTEeñ vill endelega og ollu fram/ ad Meñ skule kaññast vid Mergd Stærd og Liootleika þeirra Synda/ og bera Trega og Angur fyrer þær/ so þeir kuñe þess helldr og gior ad sia og skilia/ ad hia hoñū er miklu meire Naad og Fyrergefning/ Psal. 130.

Su oñur Jdrunar Regla/ sem vier eigum wt af þessum Texta ad læra/ er þesse.

1. Ad eirn og sierhvor Jdrande Syndare á ad jaata sijnar Synder/ og med openberlegu Hiartans Angre/ ad ganga vid Skulld siñe fyrer Gude.

So giørde Manasses j synum Skriptal gange þyrer Gude/hñ beyger Knie sijns Hiarta/ |vatar sig openberlega seigiande.

Eg hefe syndgad / og mijnar Synder eru fleire eñ Sandur vid Sioo.

Þvi þo þad sie vyst og satt/ad vier u ed Jdtningu og Skriptarmalum vorum/ forþienum ecke af Gude Syndanna Fyrergefning/so sem Papistar falsklega kieña/þa kref ur samt Guds Skyckun þess af oss/ad vier jatum þær Synder / sem vier villum oss skule fyrergefast / epter hvørre Guds Vijsdooms Rads Skyckun/oss ber ad hallda ess.

Þessu samhlioodar Predikaren Salomon/ J 5. Cap. Þar so stendur skrifad / Leyf ecke þynum Muñe ad lata syndga þitt eiged Hold / og seig ecke fyrer Einglenum (þad er fyrer Prestenum/ þynum Skriptafødur/ hvørn Gud sialfur hefur sendt og sett til Predikunar Embættesins) Eg em saklaus/añars ma Gud styggiast yfer þiñe Raust / og fordæma allañ Giorning þiña Handa.

Niñgad hlyder og einneñ su merkelega Grein / wr Ordskvida Bock Salomonis 28. Capitula/.

Capitula/hvor hañ legner ſijnum Miſgiør∙ninge/þeim mun þad ecke vel regna/Eñ hvør ſem hañ medkeñer og þorlætur/mun Miſk un odlaſt/Ecke vegna Verkſins j ſialfu ſier/ þo eirn medkeñe þad illt ſem hañ hefur giørt/ helldur vegna þeſſ/ad Gud hefur þad ſo tilſkyckad.

Hingad a þad og eirneñ ſem ſkrifad er/1. Joh. 1. Cap. Ef vier ſeigium ad vier hef um øngva Synd/þa villum vier ſialfa oſſ/ og Sañleikureñ er ecke j oſſ. Eñ ef vier vid urkieñum vorar Synder/ þa er hañ trwr og Riettlatur/ſo ad hañ fyrergefur oſſ Syndena/og hreinſar oſſ af allre Odygd. Ef vier ſeigium ad vier hefum ecke ſyndgad / þa giørum vier hñ ad Lijgara/og hans Ord er þa ecke j oſſ.

Jatning vor og Skriptamal / Elſkuleg Syſkin/er ſo til ad lijkia ſ ein Gull Pipa/ j gegnum hveria vier blæſum j bænt fra oſſ/ og vor vorum Hiertum þui heita Syndatiñ at Eitre/ eñ dregum og ſtrgum ad oſſ aptur ſæta Svolun Guds Nadar.

Þui medkeñer ſa Konunglege Spamañ David J 32. Pſa me. Þa eg villde hafa

 þagad

þagad yfer mijnum Syndum/þa Vannmegn-
udust mijn Bein af mijnu Daglegu Veine/
þvi þijn Hond var Dag og Nott þung yf-
er mier. so ad mijn Vökve uppþornade/so sem
skiedur j Sumarþurk/Sela.

Þar fyrer jata eg fyrer þier mijnar Sy
nder/og leine ecke mijnum Misgiorningum.

Eg sagde/ Eg vil jata fyrer DRDTT
ne mijnar Yfertrodslur/ þa fyrergafstu mier
Misgiorning mina Synda/ Sela.

Hver eirn riett Jdrande syndugur Mad-
ur finur þad og reiner a sier eñ j Dag/ Ad
þegar hans Hiarta er þungt/og þvi er bang
ed ut af Jhuzan ꝛ Peinkingu sina Synda/
ꝛ hñ geingur til Skripta/ jatar sig þar/og
lætur sier tilseigia þa hellogu Afslausn/ þa
þiker hanñ j sanleika so s̄ þar hefde verid vellt
einum miklum Þunga / ꝛ yfervættis stoor
Steirn hefde vered hafeñ af sijnu Hiarta.
Hvers vegna vier skylldum sem optast prøfer
og fegner vitia Skriftastoolsins/ og þar ad
auk Daglega/Kvølld og Morgna/jata vol
ar Synder fyrer DRDttne/ og vidurkenna
ad vier hofum margfalldlega stigit hñs Gud
doomlega Majestat. Þvi þad eru sanlega

Riettmæle

Riettmæle / sem þ gamla Ordtæke hlijder/ ad þad er Boot nockur Vansans/eþ sa geingur vid/sem giort hefur. Edur so sem hin̄ heilage Bernhardus seiger j einum Stad/Ad Decking Syndarēnar sie upphaf Sælu hialpareñar. Og sañarlega hlijder good Aflausn best uppa gooda Jatning. Og svo sem sä goode og gamle Christniñar Lærefader Ambrosius seiger/Eþ Jatning þess Synduga/ ber undan̄/þa hepter siet Nefnd Guds ad koma a epter.

Su þridia Jdrunar Regla er a moote þvi ẽ Papistar kieña/ꝛ heþꝛ ſka Jñehalld. 2. Ad Madur skylldast ecke til ad upptelia edur a Nafn ad Nefna allar sijnar Synd er j sijnum Skriftamalum.

Papistar kuga og þreingia þar til sijnum Tilheyrendum/ad hver eitn og eitn/ Karl og Kviña/fra þvi komed er a tooltta Aar þeir ta Allburs/ hlijtur eitt siñ a hvoriu Aare/ einkanlega um̄ Føstutijmann/ ad Jata og til Skripta ad bera med Nafne/allar þær Synder/smaar ꝛ stoorar/sem eitn og sierhver ve it sig hafa giordt/og ad seigia oll Ref Root og Atvik/og Tilræser allar til hverrar Syn

 dar sijnñ

dar synum Prestie. Og hoota þeim aumu Monum/ ad ef þeir draga nockra þa eina Synd/ þa sem þeir muñast sig drygt hafa/ ofataða undañ j Skriptarmalunum/ þa skule þeim engeñ þeirra Synd þyrergefeñ verda, þviad su leynda og yperhylmada Synd/ stande framme þyrer Gude/ og aklage þessyndtar Mañ Dagleglega til eilijfrar Fordæmingar a epsta Doome.

Med þessu hafa þeir giort Foolk so hrædt ad Doct. Martinus Luther / seigest hafa þeckt eirn sem vered hafe Doctor j Lagariette/ Hvor so hafe vered kvalenn og plagad ur/ med þeim skriptargange/ad hñ hafe þri svar eda optar/ komed aptur til sijns Skript aþþdurs/ ædur eñ hañ medtook Sacrament ed/ Og þegar hann ætte nu ad Bergia/ ef hönum kom þa nockud þad j Hug/ sem hann hafde ei fyrre tilminnad/ þa hafe hann ecke þorad añad/ eñ hvijsla þad ad Prestenum/ þar þyrer Alltarenu.

Eñ a moote þvilijkre Samvitsku Kvalning og Pinting / þa skulu Christner Menn vita/ad slijkt hefur ongvañ Grunndvoll/ edur Astæde j Guds Orde/ ꝧ kañ ꝧ af Ritning unne ongvanneigenn ad bevijsast. Þvi-

Hvad þo Mann vilie j gegnum lesa og kanſaka alla heilaga Ritning/ ſvo laung ſem hun er/ þa ſkal þar hvørge finnaſt j henne/ ad Gud hafe boded edur ſkipad ad uppteliа med Nafne alla og ſierhveria þa eina Synd/ ſem Madur hefur giørt og drygt. Og ecke finſt þar uppa neitt Dæme.

Enn þar hvert a moote verda funden og leſin allvijda Dæme þar til/ ad þeir heilogu Guds Viner/ og aller Jdrande Menn hafa almennelega og j eirne Summu/ Jatad z Vid urkiendt ſijnar Synder.

Þad er og eirnen med ollu Omøgulegt/ ad Menn giete jatad allar ſijnar Synder/ eg uppkaled þær. Skodum hvorneñ hinn ſæle David jatar ſig/ og bidur j heim 19. Pſ. DROTTENN/ hver kær ſkiled hvad opt hañ ſellur? Mijn leyneleg Afbrot fyrergeff þu mier (ſeiger hañ.)

Yfer hvǫru klagar hier Manaſſes? Yfer þvi/ Ad ſijnar Synder være fleiri enn Sandur vid Sioo.

Svo ſem þa/ ad Omøgulegt er ad telia Smaar Sanden/ ſo omøgulegt er og eirneñ,

ad nockur eirn kunne ad reikna edur uppkelia allar sijnar Synder.

Miog Dærlega giora þoi þeir þorblindu Papistar j þvi/ad þeir leggia uppa eirn balldar Mañeskiur/ soo Dbærelega Byrde/ under hvorre marger nidursockva j Drvænting/ og Vanmegnast æþenlega. Eñ j þvi eru þeir þo eñ Dærlegre/ ad þar þeir ætti ad Grundvalla Aþlausnena og Syndanna Fyrergeþning/a Endurlausnarans IESV Forþienustu alleina/ þar tilleggia þeir hana ecke alleina Christo/þeim saña Heimsins Endurlausnara/helldur og eirneñ audmiuklegum Skriptamaalū/ og Lijtelætlegre Jatningu/so sem sa merkelege Doct. heilagrar Ritningar/sem hiet Vrbanus Regius/ vott ar uñ Ruñur/ j þeim Luneburgiska Hertuga doom/ad þær haþe plagad ad geþa þeim sem þyrer þeim skriptudust/ Soddañ Ogudleg Aþlausnar Form/ uppskriþad a eirn Sedil so hliodande sem epter þylger.

1. Fyrst Pijna Drottens vors Jesu Christi.
2. Og Forþienusta Frær H. Meyar Mariu
3. Og Forskulldan allra Heilagra.

4. Og Audmykt Þyns Skriptargangs/edur Þinnar Jatningar.
5. Eign og Verdugleike Þyns Regluhallds
6. Og allt Þad illt edur allur sa Mootgang ur sem Þu hefur lided/ giører Þig kvittann og lausañ fra Þynum Syndum.

Þetta Þotte Þeim kroptug Aflausn/og haña eñ ongva adra mætti Þeirra Skriptarbørn læta sier lynda og lijka.

Eñ Pæpistar hafa Þetta sier til Forsvars hier um/ ad Þeir seigia ad Skriptafaderiñ sie eirn andlegur Doomare. Þar fyrer/ so sem eirn Doomare j synu Dooms sæte/gren slast sem nækvæmlegast epter ellum Atvikū Misgiørningsins/so byrie og eirneñ/ ad all ar Synder Þeirra sem til Skripta gañga/ med ollum synum Atvikum sieu Jatadar.

Item seigia Þeir/ ad Presturenn sie eirn andlegur Læknar/Þvi kuñe hañ ecke Book nie Lækning ad Þiña synu Skriptabørne/ utañ so sie/ad hann giørla Þekke ad vita/hverneñ j alla Stade sie a sig komed um Þa andlegu Soott og Krankdæme Þess sem skriptast.

Eñ gefe Christner Menn Gaum ad/ hvør Sañleikans Rok vier viliumm hier a moote framsetia. F iiij Fyrst

1. Fyrst er Christi Ryke ecke af þessum Hei me/ Joh. 18. Þar fyrer kemur su Eptterlyk ing af Verallðlegum Doome/ ecke par hier vid og duger þui alls eckert.

2. Þar næst/þa er ſa eini ÿþe Guds Sonur JEsus Christus/ſa riette og ſanne Lækner/ ſem eirn kaň ad græda allar Meinſemder vor ra Sælna/ og ad Lækna allaň vorn Breſt/ Exod. 15. Cap. Psalm. 103. Matth. 9. Og haň veit af ollu þui ſem j Mannenum er/ Joh. 2. Cap. Allar vorar Synder eru honum kuňar/ mykłu betur og framar eň þad vier kuňū honū þ ad ſeigia/ edur fÿrer hen um ad jata.

J Predicalage er alkuňugt/ad Lijkamlegur Lækner hefur margar Tegunder Lækniſ doomanna / þar fyrer hlÿtur haň ad gæta vanlega ad/og leitaſt epter/ ſierhverre Kra ankleikans Tegund/ ſo haň mistake ecke til Lækniſdoomins/ helldur legge þad vid hvø rn Kvilla og Mein/ſem þar vid a.

Eň eirn Sælusorgare og Skriptafader/ hefur a moote ſierhvorre Syndareňar Mein ſe nd/ecke utaň alleinasta eina Lækning/ ſ er Blooded JEsu Christi Sonar Guds/ hvø

ert oss

ett oss giører hreina af øllum vorum Synd-
um/ 1. Joh. 1.

Þessa Lækning/ brwkar einn Skripta-
fader alleina/a moote øllum og sierhvorium
Sælar Kvilla/Jdranda Syndara / og þar
aþ batnar þeim einnenn eins øllum/ j hverre
helst Synd og Sælar Meinsemd sem þeir
nockurn Tijma meiga vera hallonder. Þui
er eingen Þørþ þar a/ad Men skule jata e
upptelia þyrer honum / allar og sierhvoriar
sijnar Synder / med øllum þeirra Atvikum/
edur Umstædum.

Nema so kune ad skie/ad þar være nock-
ur sa sem sierlega Freysting edur Sturlun he
þde aþ eirnre edur aſare Synd/sem hū nag-
ade og klagade j hans Samvitsku/ Þa mea
sa same og æ / ad klaga slijkt þyrer sijnum
skripta Fødur/ þo ecke Naudugur / helldur
Viliugur/so hañ meige þæ þess meire Hugg
un a moote slijkre Samvitskuñar Aklegun
hia sijnum Sælusorgara/ og ad hañ kunne
þess helldur þyrer honum ad bidia til Guds.

Añars er þar eingen Þørþ til/ ad vier a
Naþn neþnum / edur upptelium allar vorar
Synder/helldur næger þad noog/ad Madur

F ij Vidur-

Vidurkeñer og jatar sig almeñelega eirn Aum
añ Syndara/Og þikest vid Gud siñ misbrot
ed haþa/ svo sem Manasses giorer j þessum
vorum Texta. Hañ var eirn Bersyndugur
Madur/og haþde svo sem hañ sialþur jatar
og vidurkeñer/otelianlega margar Synder or
ygt. Hefde hañ nu haþt Pæpista Tru/ þa
heþde hañ ꜳtt ad neþna a Naþn sijnar Syn
der/og seigia.

Eg heþe þoornþært Aþgudenum Moloch
miñ eigenn Son/j Dalnum Hiñon. Eg heþe
þeim og þeim Aþgude uppbygt Alltare a
þeirre og þeitre Hæd. Þañ og þañ Gallð-
ur heþe eg þramed. Eg heþe lꜳted med eirn
re Trieseg saga sundur j tvo Parta Spa-
mañeñ Esaiam/ etc.

Eñ a þvilijkañ hꜳtt/jatar Manasses sig
ecke hier/ helldur þa vidurkieñer hañ og jat-
ar so almeñelega / ad hañ seigest vera eirn
stoor Glæpa Madur/sem mørgũ Mneyxlunũ
haþe ollad/og þad er ꜳnægelegt.

Þetta skal nu so vera sagt/ ut aþ þessum
vorum Texta.

Vier seigium þeim Truþasta og Lijknar-
þulla Gude/Loþ og Þacker/þyrer þad/ad hñ
heþur

hefur frelsad oss / fra Samvitsku Plagu
þeirre / sem Pafistar auka synum Tilheyr=
endum/ Bidiande han / ad han vilie fram=
veigis forda oss og varna/ fyrer slykum
þeirra Mordinglegum Lyge An=
da/ Amen.

Fioorda Predikun / wt af Manassis Bæn.

EG er Beygdur j þungu Jarn
bøndum/ og eg hefe ongva
Hvijld / vegna þess ad eg he
fe uppvaked þijna Reide/og giort m
rga Illsku fyrer þier/ þar med ad eg
uppbyriad e slijkar Styyvirdingar / og
so margar Hneyxlaner.

Lskuleger j Christo JEsu/ Hvør ad sie
Nattura og Eigenlegleike Syndar in=
ar/þad hefur Gud DROTTEN sialfz
ut kient og auglyst/ þar han talar med þessu
Ordum

Drdum/ til þess grima Broodurmordingia Cains/ Gen. 4. Gierku ecke Goodur/ þa hvijler Synden byrer Dyrunum.

Nær Ord guddomlegrar Majestatis / eþ vier gaumgiæfelega Jhugum og Ransokum/ epter þvi sem þeir Lærdu skriþa/ad þau hljoode j þvi Hebreska Mealenu. Þa ræima la þau og syna oss Syndena/ j Mind og Lijkingu eins Olms Hleckia Hunds / hver ed liggur vid Dyrnar/riettet þra sier Noþud & Fætur/eins & hñ svæþe ô allra værast/Enn under eins og nockur tekur til ad klappa/ edur berta ad Dyrunum/ þa hrockur hañ jaþnskiott upp med ækafa Grellte/og glepsar so allt j kringum sig/ad aller þeir sem j Hwsenu eru/hafa noog ad giora/ad hallda hönum og hamla/so hñ giore ecke Skada. Og þvilijkur Otmur og grimmur Hleckia Hundur dyrþest jaþnvel ad rada a sin eigen Herra/og bijta hañ til Dauds/sem adra eþ tel vill.

Eins er hattad og vared/mijner Elskulieger j DROTTNe/um Syndena/h n gierer sig j byrgiu so lijþa og audvellda/ad hñ leikur vid Mañen/ og svo sem þladrar uppa hañ/eins og lesid verdur um Hund Tobiæ/j Tobiæ

Tobiæ Bookar 11. Capitula/ Og þetta geingur so lenge og þar til/ ad hun er keinen hñ fyrer Dyr Hiartans/ þar liggur hun vel kyrr og spøk um̃ Stundar saker/ eins og hũ svæfe j mestu Værd og Nadum.

Eñ jafnsnart sem DRDTTeñ tekur til ad beria ad Dyrum Hiartans / med Hamre Mooklæte sins/ og Lögmaalsins/ Sie/ so vak nar hun skiootlega/ og hreckur upp/ og gleppsar so og Geyar j kryngum sig j Mannsins Hiarta/ ad sa aume Synduge Madur / sem slijkañ illañ Gest hefur sier j Hiarta/ veit ecke hvad hañ skule af sier giora / fyrer þeirre Angist/ Droo og Kvijda/ sem hũ hefr ad bera

Epter einn Epterdæme hier uppa/ þarf um vier ecke laangt ad leita/ Vier hofum eitt Augliooft og so sem prentanlegt Dæme hier til a þeim Jorande Manasse/ a medañ hũ sat j Kyrd & Spekt uppa sijnu Konung lega Slote j Jerusalem/ þa kvijdde hũ ong vo var kætur og gladur/ Syndgade ofvoden / hvad ofañ a añad/ Dag epter Dag. Eñ þeg ar Gud hafde klappad a Dyr hans Hiarta med þeirre Olucku / ad hann laa j Fangelsis Turnenum j Babylon bundeñ med þungum

Jarnbøndum/beygdur sem Sprde/og vär so samañ reirdr j Drooma/ad hañ kuñe hvorke ad hræra Hønd nie Foot/strax under eins vak nar sa Samvitskunnar Hundur upp j hans Hiarta/og verdur so Olmur ≈ Akieþdarþull ur/ ad Manasses tekur til þessara Sorgar/ legu Kveinstaþa/og seiger.

Eg heþe syndgad/og miñar Synder eru fleire eñ Sandur vid Sioo/ og eg er beygdur j þungum Jarnbøndum/ ≈ heþe øngva Hvijld/vegna þess ad eg heþe uppvaked þijna Reide/og giørt marat jllt þyrer þier/þar med ad eg upp byriade slijkar Svijvirdingar / og svo margar Hneyxlaner.

J hvoriũ Ordum hñ jatar ≈ medgeingur þyrst Mergd og Margþrølda siña Syndá. Þar næst klagar hañ sig/ og andvarpar yfer þeirra Stærd og Hrædelegleika.

Vm þad hid þyrra hoþũ vier talad nock ud j næst þyrerþarande Predikun. Nu vil/ lum vier taka þad seirna oss fyrer Hendur uñ ad tala/ og giøra þar vr eþ eina stutta og ein

og einfallda Samvitsku Predikun/ Nliood-ande þar um einkanlega/ ad Manasses And-varpar og klagar yfer þeirre saru Angist sin-ar Samvitsku.

Sa eilijfe Sonur Guds/ Jesus Christ us/ hvors dyrmæta Blood ad hreinsar vor ar Samvitskur fra Daudum Verkum/ giefe hier til sijna Guddoomlega Nꝍad/ z Andagypt / vegna sijns allra heilagasta Bloods/ AMEN.

JNæst fyrerfarande Ordū /medkende Man-asses og klagade þar yfer/ ad Synder sijn ar være so margar til ad lijkia/ sem Sandur eñ hia Sioonū/ hvørn bæde er omøgulegt ad Mæla og Telia/ Osæe. 2. Capitula.

Nu fer hañ afram leingra / og snijr sier fra Margfiolda/ og til ohøyrelegrar Stærd-ar sijna Synda/ og andvarpar yfer heñe med sꝍcorum heitum og alvarlegum Kveinstøfum hvøria hñs Kveinstafe/ ad Jhugan og Vm̄ þeinking hans Jllverka / hefur ræfreist og pressad af hans Hiarta/ til Bevijsingar og augliosl egs Vitnisburdar þar um̄ / hvørsu ad Sek Samvitska sie þungur og fordiarf anlegur Nlutur.

So villum vier þa leggia vort Eyra/ſm̄ næſt vid Manaſſis Muñ/og ſem beſtañ Ga um gieþa ad hans ſaargrætelegum Kveinſtoþ⸗ um og Andvarpunum.

1. Hin fyrſta Andvarpan edur Kveinſtaþ⸗ ur hans/er ſnéþaleſt j þeſſum Ordum.

Eg er beygdur j þungū Iarnbøndum.

Hañ klagar hier miøg aumkunarſamlega og Sorgarlega þar yþer / ad vegna Synda ſiña ſem hann haþe giørt og þrámed a moote Gude og ſiñe Samvitſku/þa ſtraffe Gud ſig ſo hardt/ad hañ hafe ecke ſvo mikla Vægd/ ad meiga vera halldeñ j Konglegu Fángelſe ſo ſem þo Sidvenia er allra þiooda/ad láta þángada Konga og Herra j eitt ſterkt Varohalld/eñ hondla þo virduglegar vid þa j ollu edru/enn adra Fanga.

Slykrar Nadar nyrur ecke Manaſſes/ helldur hlytur hañ ſem añar Hundur/ ad ve⸗ ra læſtur og þiøtradur j þungum Iarnviid⸗ ium/hvoriar ſo þungt á honum liggia/ad hñ er ordeñ þar aþ ølldungis lotiñ og bogienn/ og er lykare einum Fidlubogu/edur beygdum Sveig/helldur eñ einum Heilbrygdum riett vaxnum Manne.

Slaed

Siaed hier/ elskuleg Guds Børn/ so kañ Gud vel og kostulega ad lækka þau hæþu Cedrus Trien/og Grenetrien/Og ad lata þad sañast sem Daniel hefur skrifad 5. Capit. Hver sem Dramblatur er/ þañ kan hañ vel ad lytelæcka. Manasses hafde leinge fra man til/Træssuglega fram geinged/med hørd um Svyra og uppkiertu Halse/ svo sem hañ villde stanga nidur Himenin med sinne Koronu. Eñ Gud DRDTTeñ audmykte hañ so/ad hañ hlytur nu i Babylon ad ligg ia nidre a Goolfe/samankreptur og beygdur i þungum Jarnfiotrum/ so sem añar Hund ur eda Jardarmadkur.

Enn Gude sie Lof fyrer þig Manasses Kongur/og Gude sie hatt Lof fyrer alla þa sem hañ lytelæckar so hier i Heime/ ad þeir giefa þar af kañast vid sialfa sig/þeckt Syn der synar/giørt rietta Jdran/og komest sve fra eilyfre Fordæmingu.

Riettelega meigum vier hier um seigia/ med þeim heilaga Christnennar Lærefødur Augustino/ seigiande. DRDTT. Enn JEsu/ slædu og plagadu oss/ so sem þier lykar hier i Heime/skattu oss hier sær-

ast/ hier brena/ en vægdu oss alleina j ødrum Heime/so oss meige þa eingen Plaga snerta. 2. Su önur Andvarpan Manasses Kongs sem hañ j Himenum uppsender / vel af sijnu þiada Hiarta/og sundurkramdre Samvitsku er þesse/ Eg hefe øngva Hvijld edur Roo.

Hvada Kvøl ad þad sie/þegar Madur kañ ecke ad sofa edur hvijlast/er morgum kuñugt einkum þeim sem þad hafa feinged ad reyna j. olijdanlega strøngum Soottum og Siuk-doomum. þeir skrifa og eirnenn/ sem Natturu Tegund Mañskepnuñar vel þeckia ad Meñ giete ei strangare Pijsl upp þeinkt til ad kvelia eirn Stoorbrota Mañ med/eñ þa/ ef hann er bundeñ og streingdur nid ur a eirn Stiga/og honum sie so j nockra Da ga og Nætur hvad epter añad/varnad ad nær ad sofa/ þviad Gud DROTTEnn hefur skapad og skickad Svefneñ Mañskiepnuñe til Hvijldar og Nægenda/a allre heñar Mæ du/ Psalm. 104.

Nu klagar þo Manasses hier og seiger/ Eg hefe øngva Hvijld.

Hvad

Hvad ecke er ad skilia einungis um̃ þa utvortis Ohægd Lijkamans/helldr mikliu fram ar um̃ þa sijre Onaadan Samvitskuñar/um̃ hveria Spaamadureñ Esaias talar/med þess um Ordum/ i siñar Bookar 48. 57. Cap. Þeir Ogudlegu hafa ongvañ Frid / helldur þa eru þeir so sem Olguþullur Sioor/ sem ecke kañ kyrt ad vera. J einu Orde ad seigia þa er ein ill Samvitska sifelld Onaadan.

Nu/ef þad er noog til Plaagu og Skurlanar/þegar eirn kañ ecke ad naa Værd siñe/ edur Svefne / þa hugse hvør eirn um̃ fyrer sier/hvad mijklu stærre Kvalningar Raun og Ofbod þad hafe maatt vera / ad Manasses var sneiddur og fyrdtur/ ecke einungis sijnum Lijkamlegum Svefne og Roo/ helldur & so lijka Samvitskuñar Hvijld og Roo.

Su ytre Oroo edur Hvijldar og Svefns Misser/er nockurneigeñ lijdanle & um̃beranle/ þegar Madur hefur Roolega Samvitsku/ og veit sig ad vera j Vinattu Guds a Himnum/sem sig mune epter þessa Tijmanlega Onaad/ jafleida til eilijfrar Hvijldar og Nægdar og Roosemdar.

Eñ þvilijka roolega Samvitsku hefur

Manassis Kong vilıad vanta/þar fyrer bar⸗
mar hann sier svo sargrætelega og seiger/
Eg heþe øngva Roo. Eins gierer og
sa Konungleger Spamadur David 38. Ps.
Þar hañ seiger svo med gratande Augum.
DROTTeñ/ þijnar Pylur standa j mier/
þijn Hønd þrycker mier. Eckert er Heilbr⸗
ygdt j mijnu Hollde þyrer þiñe Hootan / og
þar er eingeñ Fridur j mijnum Beinum/
fyrer mijnū Syndum/ þviad mijnar Synder
ganga yþer mitt Hoþud/so ſ ein þung Byr
de/eru þær mier ofþungar ordnar. Eg ge⸗
ing lotenn og miog bogienn/ allañ Dagenn
geng eg hryggur. þviad mijnar Lendar eru
med ollu uppþornadar/og þar er eckert He⸗
ilbrygdt j mijnu Hollde/ Eg em ordeñ am⸗
skiþtelegr x er næsta miog j sundurkrosadur/
Eg græt vt aþ Orvoa mijns Hiarta.

3. Su þridia Andvorpanen kemur strax
epter þa adra/ og hlioodar so.

Jeg heþe uppvaked þijna Reide.

Þetta er nu su þyrsta Ordsek og Tilefne
til þess Orooleika sem Manasses heþur/bæ
de a Lykama synum og Salu þunded/ad hañ

hepde

hefde uppvaked ÿþer sig Guds Reide. Hvad Guds Reide er obæreleg/ svo sem hañ hefur sialfur þyrer skomu vidurkient. Pad er hvilykur ogurhunge/ad under heñe fær eing-eñ stadeð edur geinged/helldur liggur hun oþ an a Manassis Hiarta og Samvitsku/ svo sem añar Mylnusteirn/ pressar þad og nidur berger so fast/ ad þad kañ hvorke ad þinna Hvyld nie Roo/ þar til so leinge ad Mann getur vellt þeim hrædelega Punga oþañ aþ sier og siñe Samvitsku.

Athuged þetta og læred hier aþ / mijner elskulegir/ad Synder vorar eru allteins til ad reikna sem añad Tundur edur Pudur / j hvorju ad Reide Guds kvikñar hastarlega og þa minst varer/ og gys vpp sem eirn Eldz Loge/ edur breñande Bal.

Hvers vegna sialfur Gud seiger svo hia Esa. 33. Vm̃ alla Ogudlega Foracktara Guds Naadar og Myskunar. Hier gange-ed þungader ad Straastraum / Halm munu hier þæda/Elldureñ mun þortæra ydur med ydar þungum Moode.

Eñ slijkur Elldur so sem þyrer skoñu hefr ut sagt vered / kañ med aungu ødru ad slecke.

G iij vast edur

vaſt edur ſtillaſt/eñ alleinaſta ƿyrer þañ dyr mæta Dreyra JESu Bloods/ og þad heita Augnavatn/ riettrar og hiartanlegrar Idrunar og Yerbootar.

4. Su þrioorda Andvarpan þeſſ auma hertekna Kongs Manaſſis/ er þeſſe/ ad hñ ſeig er framveigis/ Ad hañ haƿe giort ſtoora Bondſku ƿyrer Gude/ J þvi ad hann haƿe aƿ Stad komed ſtykre Svijvirdingu/ og ſo morgum Hneykslunum.

Hier lætur hañ um ſijder allt ſitt Hiarta j liooſe ƿullkomlega/ og dregur ƿra þvi alla Huldu og Skijlu/ſo ad hver ſem vill/ma ſia j ꝥ ſia og ſkoda/hvor ad ſie ſa riette Bruñur og Vppſprettа þeirrar hrædelegu Onaadar/ſem hañ haƿde ad bera j Hiartanu/ſem er ſu Bondſka er hañ haƒde giort ƿyrer Gude/ þad er/Synder ſem hñ Idrunarlauſt og Otta lauſt haƿde drygt a moote Gude og hñs heilogum Ordum/og geƿed þar med Ordſok til allra Handa Hneyxla.

Tvo Noƿn geƿur hañ hier Syndum ſijnum / og kallar þær ƿyrſt / Svivirding/ Þar næſt Hneyxle.

Med

Med þessu Ordenu/ Svyvirding/Avyſ er Manaſſes hvilijkur Nlutur Syndenn ſie j ſialpre ſier ÿper Guds Auglite. Sem er hvilijkur Nlutur ſem ſlijka Andſiygdar Olykt af ſier gefe/ ſem eitt roted daudt Hræ/ edur oñur viddbioodleg Opeckt/ hvorrar Fyla og Ödaun/legge allt upp j Hymeneñ/ og ſie ſo jlla lucktande ÿper Guds og allra heilag ra Eingla Vitum/ad Gud meige þad hvorke lijda nie þola til leingdar.

Med þeſſu Ordenu/ Hueyxle / barmar Manaſſes ſier þar uñ/ og andvarpar þunglega þar yfer/ad hañ med ſijnum Ogudlegū Lifnade hafe hneyxlad og Afvega fært marga/ ſem ſier og ſiñe jllre Breitne hafe epter fylgt/og ſagt ſo j Hiarta ſijnu. Fyrſt Kongurenñ breyter ſo/þa er þad riett/eñ ſie þad riett/þa ma eg eirneñ ſo giera.

So geingur þad giarnann til / ad epter Sidum Kongſins/ breyta hans Undergefner einkum j þui jlla / ſem ſpillltre Natturu er jafnañ audnæmara. Hvors vegna Herrar og Hofdingiar eiga ad vera þeſſ Lyſtvarare/og ſtunda þeſſ betur uppa allskonar Ætru og Dygder/ Ja/ tvofolld Skillda helldur

þeim þar til/ad þeir sieu framar odrū Meñ un gooder og Gudhrædder. Fyrst þet þeim þad þyrer sialþra siña eigeñ Persoonu/ ad haga sier vel og Christelega/ef þeir vilia Christner Menn heita og vera. Þar næst vegna syns haþa Embættis og yppar-lejrar Stiettar/ so ad þeir meige geta syn um Jnderfatnum eitt gott og loþlegt Epter dæme/ Eñ varast skadleg Hneyxle epter sig ad lata/þvi so seiger sialþur JEsus Christus Guds Son hia Matth. 18. Vei þeim Mañe þyrer hvorn ad Hneyxlanen kiemur.

Þessa eru nu þær fioorar Andvarpaner edur Kveinstaþer j hvorium Manasses j lios se lætur syna Hiartans Angist/og Samvitsku Kvol syna.

Fyrst Andvarpar hañ wt af synum þungu Jarnfiøtrum. Þar næst wt aþ Oroo z Ønadan syns Hiarta. J þridia Maata yþer þvi / ad hann haþe uppvaked yþer sig Guds Reide. J fioorda Maata Andvarpar hañ þar yþer/ ad hañ hafe giort sva mikeð jllt/og komed ap Stad so mikillre Sot wirding og Hneyxle.

Nu vilium vier draga oss hier wt af/epter Bana/

er Bana/ Jdrunar Reglur. Og med þvi/ ad Texte þesse talar hellst og mest um Samvitsku Mañsins. Þa skulu þad vera tveir Punctar/edur tvær Reglur/ sem eg vil um Moñsins Samvitsku framsetia / bygged nu ad Guds Born/ þvi þetta er Heilsusamlegur Lærdoomur fyrer oss alla.

Su fyrre Reglan er so hlioodande.

1. Þar er eingenn so hrædeleg Plaga/ edur so Hormuleg Kvalning under Soolenne/ so sem ein illl Samvitska er. Eitt gott og gladt Gied edur tooleg Samvitska/ er Daglegt Giestabod/edur Gladværdar Veitsla/seiger sa Vijse Salomon/ 15 Cap.

Og sa goode Lærefader Syrach seiger so J 13. Cap. Sæll er sa Madur sem ongva jlla Samvitsku hefur. Sannarlega er sa sæll/ og meir eñ sæll. Þviad/ hvorneñ sem honum geingur/ þo hañ sie Lastadur/ þo hann sie Opsoktur/ þo hañ sie Plagadur og æfrek eñ og hrakeñ so sem Meñ vilia/ og þar gad sem Meñ vilia/ þa kann hann þo samt ad Hugga sig vid sijna gooda Samvitsku / ad hañ lijde allt þetta oforþient/ og ad honum sie giordur Orietlur og Yfergangur/ hvorn

Gud ſa Riettlæte Doomare mune aptur riꝭ
etta a ſijnu Tijma/ og mune þramleida hñs
Riettlæte/ ſ aňad Lioos/ og hans Doom ſem
Middags Byrtu/ epter þvi ſem David ſeꝭ
iger/ 37. Pſalm.

Þar þvert a moote/ þa er ein Jll Samꝭ
vitſka/ eirn ſiþelldur Kvalningar Elldur/ edꝭ
ur riettara ad ſeigia/ Helvijte ſialþt/ hvar
þyrer þeim er Vei og miked Vei/ ſem jlla
Samvitſku haþa epter ad bera. Þviad ein hr
ædd og kviþdande Samvitſka vonar ſier ætijd
hins veſta/ ſtendur þar ſkriþad j Book Spek
iňar 17. Cap. Og ſa Gamle Kyrkiunnar
Lærefader Ambroſius ſeiger/ ad eingeñ Sæ
rs Auke ſie meire eñ ſa/ þegar Broddur
Syndareňar/ ſtijngur Samvitſkuna. Ordſok
þar til hvar þyrer Samvitſkan ſie ſo Vidꝭ
kvæm/ ſeiger hiñ heilage Bernhardus ad ſie
þeſſe. Ad Samvitſkan ſie allt þta þerut/
Nun ſie þyrſt ſialþ Votturen/ ſialþ Sakaraꝭ
berenn/ Sialþ Doomarenn/ Og ſialþ Bodꝭ
ullenn.

Þviad hvad hellſt fyrer Synd og Skoñ/
ſem Madur giörer og fremur/ þad verdur
ſtrags allt upp ſkriþad a hans Hiarta/ ſo ſiñ
uppa

uppa aãad Registur og Reiknings Blad.

Vr þessu Registrenu les Samvitskan jafnan Synder Mañsins upp. Og þo nock ur vilie seigia þar nei a moote/ þa tiaer þad ei/ þviad heñar Vitnisburdr er sterkare eirn/ eñ adrer Þusund/ Þvi seiger Salomon j Bok Spekiñar 4. Cap. Þeir munu koma Efa samer med Samvitsku siña Synda/ og þeir ra Synder skulu straffa þa under Augun.

Nier ad auk þa vitnar ecke alleina Samvitskan a moote oss/ helldur og so þa stendur hun fyrer Guds Doome og Auglite/ og æklagar oss sialfa/ so s̃ S. Paall kieñer til Rō. J 2. Capitula.

Og ofann a þetta leggur Samvitskan Dooms Atkvæded og Vtskurdenn æ/ j vorū Hiarta. Sia/ hier seiger hun/ þad og þad hefur þu giort/ Eñ aller sem slijkt giora/ þeir hafa forskulldad Guds Reide, Tijmanlegt Straff og eilijfa Topun / epter þeirre Almeñelegu Alycktun/ sem skrifud stendur j Guds Logmaals Book/ Deut. 27. Bolvadr sie hver sa s̃ ecke helldur þad sem skrifad er j Logmalenn.

Seinast þa er ein jll Samvitska Badullenn

ulleñ sialþ/hun pijner Mañeñ med hans eig eñ Syndum/og med Hrædslu og Kvijda pyr er Forþienktu Synda Straffe / so olijdanlega og vægdarlaust/ad Man affes kallar upp mi og sargrætelega og seiger/ Eg hefe ong va Roo. Ja/ ill Samvitska rekur so ha: rdt epter sumum/ ad þeir heingia sialfa sig/ edur med einhvorriu odru moote / kasta sialfer af sier Lijfed.

Hvad var þad sem steypte Cain i Orvænt ing? Hans ill Samvitska/ hvoria hañ haf de feinged af þvi/ad hañ hafde wthellt sijns Broodurs Bloode saklausu. Su illa Sam vitska brende so og steikte hans Hiarta/ sosom añar Helvijtskur Elldur/ Gen. 4.

Hvad var Ordsök Saul Konge þar til/ ad hañ sialfur stack sig i Hel a sijnu eigenu Sverde? Hans ill Samvitska/ hvoria hann hafde feinged af sijnum margfolldum Synd um/ sem hañ hafde giort og framed i lannga Tijma / a moote Gude og hans Orde / 1. Sam. 32.

Hvad kom Judæ Svikara til / ad hann lagde Snoruna ad sialfs sijns Halse / og

heingde

heingde sig sialfur. Hans ill Samvitska/ sem vaň haſde par vt af/ ad haň hafde veded Otrwr symum Meistara/ JEsu Christo/ og fellt haň j Daudaň saklausaň.

Eň hvad skal ad leida hier til morg grein ul Dæme/ Reynslan kienner pad a hvorum Are/ hvad hra deleg Tilſelle par skie/ ecke utaň vegna illrar Samvitsku. Latum oss nu taka oss fyrer Hendur pa adra Jdrun arregluna/ sem er pesse.

2. Med pvi ad ein ill Samvitska er sodd aň eirn Ogudlegur Avutur/ pa ber oss ad sia so til/ ad vier bij vollduni goodre Samvitsku Og par pvert a moote vernnst og fordinst alvarlega ad giora oss ecke sialfum illa Samvitsku vijsvitande/ e ap tilsetru Rade.

Hier stidur su alvarlega Aminning S. Pals ad 1. Tim. 1. Cap. par haň segger vier skulum kappkosta ad hallda Truňe og goodre Samvitsku.

Peir finnast nockrer/ og kaň skie ecke allfaer j Verolldiňe/ sem peinkia so og Meina ad pegar peir hafa gott Mañord / pa duge noog/ peir purfe ecke meira / Eň pad er langt j fra/ pad er engvanneigeň noog/ pad.

Þad er vel satt/ ad gott Mañord er eitt edla Fiesioodur/ so sem Syrach seiger / 42. Capitula/ Eñ hafe Madur ecke asamt med goodu Mañorde hia Moñunum/ eirneigenn lijka gooda Samvitsku fyrer Gude / þa er allt Ogilldt / þviad Gud ælijtur Hiartad/ 1. Sam. 16.

Eñ þvi er verr/ ad Raun ber Vitne þar a hvad lijtels ad good Samvitska verdur metenn ꝛ ogtud af velflestū. Margur þeinker so/ skule eg eckert giora añad/ eñ þad Samvitskan leyfer mier/ þa kiemst eg ecke langt þar med/ þar med vill margt mitt Gagn og margur miñ Abate forsoomast.

Sa þarf lijtillrar Farsælldar nie Lofs ad vænta sier j Verollдeñe / sem lætur sijna Samvitsku so hallda sier j Taume ad hann þorer ecke ad giora neitt/ utañ þad hun leyf er/ hañ hefur og ecke marga gooda nie gledelega Daga/ sem lætur Samvitskuna bægia sier fra øllum Holldsins Vellystingum/ Þar fyrer/ fare su Samvitska sem auded verdur/ eg hlijt ad giora mig ødrum lijkañ/ og þiena mijnu Giede. So syndga þa Meñ otæpt/ og efalaust hvad epter annad/ og ackta ecke

sivus

einusiñe hvad Samvitskan kurrar/eda murr-
ar þar a moote.

Eñ slykt er banværn Sælarhæske/ miñ
Brooder og Syster/ hvor þu ert / drag ecke
sialþañ þig a Tælar/ su Stund mun koma
a epter/ þegar þyn Samvitska mun vakna
og giøra þier so bænged og þraungt j þynu
Hiarta/ad þu skyllder Oska þu værer alldrei
fæddur/og verde þad ecke j þessum Heime/
þa verdur þad þo a þeim efsta Deige / þa
dæmt verdur uñ øll Mannaña Mælefne.
Þa mun/seiger Lærefaderen Cyprianus/dyr-
mætare vera Good Samvitska / eñ fullur
Sioodur med Gialld og Peninga. Þvi
ætte þad ad vera vor fyrsta ꝛ sijdasta Astund
an/ad meiga byhalllda eitnre godre Samvit-
sku uñ vora Daga.

Eñ hvorneñ er møgulegt ad þad kuñe ad
skie/ med þvi þad liggur so margt j Veige
sem bæger oss þar fra? Vier þurfum ecke
þar til langa Vndervijsun. Sa gamle Læ-
refader Nilus kenner þad j fæum Ordum/
hverneñ vier skulum gieta behalldeð goodre
Samvitsku / og seiger so. O þu Madur/
hafdu ætijd Samvitsku þyna a medañ þu
lifer/

liþer/j þijnum Christendoome þier fyrer Li-
oos/þa muntu ecke syndga. Þad er þess'ar
Meiningar/ Lystu ad ollu þui sem þu villt
giøra/med Lioose þiñar Samuitsku/ syneſt
þ Samuitskuñe fagurt og Gott/ svo giordu
þad/eñ syne Samuitsku Liooſed þitt þi-
et þ lioott ꝛ Illt/ þa giørdu þ ecke. Og
med þui moote getur þu behallded goodre
Samuitsku.

Þar fyrer miñ Broder/ Giordu alldrei so
nockurn Hlut / ad þu leiter ecke Raads hia
Samuitsku þiñe/huort þu skuler þad giera
edur ecke/seige hun Ja/ þu skuler so giora/
so giordu þad/eñ seige hun Nei / svo slaadu
þui af/og giør þad ecke/ þa muntu ef þu so
giører ecke missa gooda Samuitsku.

Nu/ef Madur heþur allareidu miſt gooda
Samuitsku/og heþur j staðeñ heñar feinged
jlla Samuitsku j Hiartad/so sem þeir fiñ-
ast fleer/sem ecke haþa eitt siñ edur optar/gi
ert a moote Samuitsku siñe / þui þad ber
vel til/ad vier heþum gooda Samuitsku/eñ
hvad stutta Stund vill þad stundum vera?
Hvad snegt kañ þad ad skie/ad lijka vel sa
Nestagesse stijge wt af Veigenum/og syndgist
a moote

a möote sine Samvitsku? Hvad er þa til Raads ad taka / svo ad ein kramen og særd Samvitska verde aptur læknud?

Amoote ødrum Siukdoomum og Lykomans Veikleikum/ kann Mann ad fa ymsa Læknisdooma/hia þeim sem Læknings Lyf og Jurter selia. Enn i allre Verølldenne er eingen su Læknings Jurt / sem elge vid illre Samvitsku/edur hana giete læknad/ Þviad so sem a møote Daudanum þinnst einngen Lykamleg Lækning / svo finst og a møote illre Samvitsku / ecke helldur nockur Lykamleg Lækning.

Menn kunna ad flya og forda sier fyrer ødrum Plaagum/so sem fyrer Drepsott og ødrum þesshattar Plaagum/ Enn undann illre Samvitsku kan Madur hverge neckurstadar ad flya. Þviad hvert helst sem þu flyr/ þa fylger su illa Samvitska þier. Og þo þu kyner ad flya j burt wr Verølldenne/ þa kanntu þo fra þinne eigenn Samvitsku ecke ad flya / Helldur þa hlytur þu ad beriast vid þann nagande Hiartans Orm/ hvar sem þu geingur/edur stendur.

Eingen ennur Lykamleg Kvøl edur Hørmung/kann

ung/hañ ad vara leingur eñ Lijfed endest til/ og Daudenn giører uñ sijder Ending a þui øllum.

Eñ þo eirn Ogudlegur Madur hañ deye/ þa deyr þo ecke hns jll Samvitska med hon um/helldur tekur hun fyrst til ad hafa miked uñ sig j Daudanum / þvi stendur þar skrif ad hia Esa. 66. Þeirra Ormur mun eige deya/og þeirra Elldur mun ecke slockna. Og j Opemberingar Bokeñe 14. Capitula/ Reikur þeirra Kvala mun uppstijga fra Ei lijfd til Eilijfdar/ og þeir hafa engva Roo Dag nie Nootti.

Hvad er þa til Raada/DRODTEeñ miñ? Hvorneñ skal Mann þa verda Læknadur af illre Samvitsku aptur? Vier hlÿootum ad leita j andlegre Jurtta Brod Guds heilagra Sæluhialpar Orda / þar hofum vier eina dyrmæta Lækning a moote þvi sem Hiartad vort kreynker/ & einku a moote jllre & Oroo legre Samvitsku/og þeir eru þrijr dijrmæt er Hluter/sem Gud heilagur Ande giører af þa heilnæmu Hiartans og Samvitskunnar Lækning.

Þad fyrsta er þad Blessada Vatn vorrar heilagrar

Heilagrar Skÿrnar. Hvad er þad þess? Þad er Truloþun goodrar Samvitsku vid Gud/fyrer Vppristu Jesu Christi/1. Pet. 3.

Nu þo vier briootum þennan Sattmaala med vorum Syndum/sem vier giorum a mo-te Samvitskunne/ þa stendur þad þo stodugt og oraskanlegt/sem þar er skrifad 2. Tim. 2. Cap. Eþ vier truum ecke/þa er hañ samt trwr. Þad er/ so sem hañ heþur eitt siñ under bundest vid oss/i þeirre heilogu Skÿrn / ad hañ vilie vera vor Astkier Fader / eþ vier hegum oss vid hañ so sem batnande Bo-rn/og lꝍtum aþ vorum syndsamlegum At-heþnum/so helldur hañ þad og ender obrygd anlega vid alla oss/þar vier kōnunst vid sial-þa oss / og med þeim forkapada Synerum/ sem Lucas talar um̃ 15. Capitula. Jdrunst vorra Synda/ og lꝍtum þar fyrer honum/ seiglande. Fader eg heþe syndgad j Himeneñ og fyrer þier/etc. Alla slyka og þilyka tekur hañ aptur til Naadar / og j Satt vid sig/ epter Kropte þess Naadar Sattmaale ẽ vier eitt siñ heþum vid hañ bunded/fyrergeþ-ur hañ þeim þeirra Synder/og Lꝍknar apt-ur þeirra Sært Hiertu og Samvitskur.

2. Sa añar Slutur sem heyrer til þessum dyrmæta Lærnisdoome / a moote þeim nogande Orme Samvitskuñar / er þad jlmande Reykelse Bænareñar. Þvi so kallast Bæñ Guds Barna / j Openberingar Bok. 5. C.

Enkum þienar hier til su Samvitsku Andvarpan Davids / 51. Psalme / hvoria vi er eiguni epter henum ad hafa / med Sorgbitmi og audminku Hiarta Gud bidiande / ad hañ sialfur fyrer Krapt syns heilaga Anda / vilie giefa og verka med oss goda Samvitsku. Seigiande jafnoñ / Hreint Hiarta skap adu j mier Gud (miñ) og gef mier einn nyañ vissañ Anda.

3. Sa þridie Slutur sem Samvitskū Lækningen er samsett af / er þad Rauda Blooded JEsu Christi Guds Lambs / þess Flecklausa. Vm hvort Blessada Lambsins Blood Pistilleñ til Hebreos I 9. Cap. so vottar / Ad þad hreinse vorar Samvitskur af Daudum Verkum. Riettu nu Christeñ Madur Hond þiñar Trwar wt / og dreyp þeim edla Dr eyra JEsu raudlitada Bloods um̄ bitt Hiarta og Samvitsku / og seig so og syng med gladværre Rødu.

Mig

Mig pijna bæde Sekt og Synd/ Sem vitskuñe bast amæla / þar eru bleyre eun Siabar Sand/samt skal eg um̃ Hialp ei vijla/þvi Dreyreñ raude og Dauðe þiñ/ DROtteñ JEsu Frelsare miñ/ er mijn Lijfgiof og Sæla.

Nu/ þessa Samvitsku Lækning ad brwka rietttelega/og oss þana j Nijt ad færa/ þad veite mier og ydur sa aflra trwfastaste Lækn er vorra Sælna JEsus Christus fyrer Kr⸗ apt sijns dyrmæta Bloods/hvør ad er Blessi adur og hatt Lofadur um̃ allar Allð er/ AMEN.

Fimta Predikun wt af Bæn Manassis Kongs

HEr fyrer beyge eg Knie mi⸗ ns Hiarta/og bid þig DRott eñ um̃ Nad. ODROTT eñ eg heße syndgast/ Ja/ eg heße synd⸗

gast/ og eg kañast vid mijnar Misgiørd er. Eg bid og grætbæne þig/ Fyr ergeþdu mier. O DROTTEñ/ fyrer gieþ mier þad. Lattu mig ecke glat ast i mijnum Syndum/ og lat Straff ed ecke æþeñlega a mier liggia/ Helldur hialpa þu mier overdugum/ epter þiñe stoorre Myskunseme. So vil eg loþa þig alla mijna Lijþdaga. Þviad þig loþar allur Himnaña Her/ Og þig skal Mañ prijsa æ og æþeñlega/ Am̄.

Innileg Mans Hiarta kañ þad rietteliga ad vnda/ hvad stoor Virding/ og hvad miked Gagn þad aunnre Mannskiepnu veitest j þvi/ ad hun ma þegar hun vill/ og so opt sem hun vill/ hallda Samtal vid siñ Skapara/ vid DRotteñ Dyrdareñar/ vid Gud j Himnenum.

Oss er þad kuñugt/ ad Gud talar vid oss j Ordenu siinu/ og vier vid hañ aptur j Bæn vorre/ hvort helldur oss er Guds Ord predikad edur

ad edur lesed / edur vier siafer þad lesum/ edur yfervegum/og um̃ þad hugsũ j Hiartanu. J ollu þessu þa talar Gud vid oss/ so opt sem vier giørum vorar audmiukar Bæn er fyrer Gude/edur vora Jatning/ þa tølum vier vid Gud. Svo sem vier erum nu farsælle en̄ allar adrar Skiepnur/þar ed aþ ad Gud virder oss slijks Samtals vid sig/so erum vier þar a moote aumare en̄ allar adrar Skiepnur/eþ vier aþvirdum/forsoomum og forecktum þetta dyrmæta Samtal vid vorn Gud. Enn hvad opt skiedur þad þo? Giøre hver Reikningskap vid sitt eiged Hiarta / hvad opt han̄ forsomar ad heyra Gads Ord/þa h̄n þo mætte þ heyra/ En̄/ en̄ optar forsoomast þad þo fyrer oss/ad hug sa epter þui sem vier høfum heyrt og lært aþ Gnds Orde. Þa j an̄an̄ Stad predikar Samvitskan þad best hverium Man̄e/hvad opt han̄ hafe forsoomad ad tala vid Gud sin̄ j sijnum audmiukum Bænum.

En̄ ad ovirda so þad dyrmæta Samtal Guds sijns Skapara / og ad afrækia þad/ þad er ein fordæmanleg Heimska.

Þa David min̄test a hvad mgiætlegt þad

ſie ad tala vid Gud j andlegum Lebgierdū og Gudrækelegum Bænum/ þa ſeiger hann med Andvarpan J 19. Pſalme. Havorgo Madur kañaſt þar ecke vid/ og ſa Heimſke ſkilur þad ecke. Þeir ſm̄ rækelega hafa heyrt Gud vid ſig tala j Ordenu/og auðmiukleg hafa aptur talad vid Gud/hier j Bænū ſyn um/og eru ſo vel af ſofnader / og hafa nu ſmackad Jlm eilyfs Fagnadar/ſem er Avoxtur þeſſa Samtalſins a mille Guds og vor/ þeir ſkylldu kunna ad ſeigia oſſ hvad Dyrmætt þad være ad nu þvi Samtalenu vid Gud/ef oſſ veitteſt vid þa ad mæla.

Hiner j añañ Stad/ſem forſmad hafa og forſoomad ſlykt Samtal ad halloa vid Gud hier j Nadartydeñe/og hlioota þvi ad hallda Samtal vid þa grimu Diefla j Kvalunum/þeir ſkylldu (ef oſſ leyfdeſt til þeirra ad heyra) med ſarum Kveinſtofum klaga upp a þa ſyna Heimſku / ad þeir hier j Nadar Tymanum/hafa afrækt bæde ad heyra Gud til ſyn talande j Ordenu/og ad tala vid hñ aptr um̄ Saluhialpar Efne ſyn j Bæneñe.

Þetta Heimſkra og Fordæmdra Maña Dæme/ liet ſa Jdráde Manaſſes Kōgr/ſier ad Barn

Varnade verda/ miñest a þad sem Gud heß ut til hans og añara Syndugra Maña tal ad/ j sÿnu Nadar Orde og Fÿrerheitum/ og byriar hier nu eitt hiartanlegt Samtal vid Gud siñ j þessum Eptermiñelegu Bæn ar Ordum.

Vm̃ Bæn þessa er tvent ad tala.

1. Fyrst/med hvad audmiukre Lotningu hun hefur vered giord. 2. Þar næst/um̃ Bæn ar Ordeñ sialf/hvad j þeim sie athuga vert.

Med hvad audmiukre Lotningu og Alvøru Giede ad Manasses Kongur hafe flutt þesse Bænar Ord fram̃ fyrer Gud/ þ votta oss þau fyrstu Orda Tilltækiñ/ þar hañ kemst so ad Orde/ Þar fyrer beyge eg Knie mijns Hiarta fyrer þier.

Meiningen er þesse/ þad være tilheyrelegt/ad eg Aumur Bersyndugur Madur fie lle a Knie/z fram̃ a mÿna Asioonu/a med añ eg tala vid þig Drottiñ miñ/ eñ þu sier þad nu (vill Manasses sagt hafa) ad mier er þad ecke hægt / eg er svo samanreyrdur j Drooma/j þessum mÿnum Jarnfiotrum/ ad eg kañ varla ad hræra Tæ nie Fingur/ auk

hellour ad hneygia mig ꝛ beygia/sem eg vill de/edur skyllde. Þar þyrer taktu nu Lotning aþ Hiarta mijnu einungis/þyrst eg gief ecke loted hier under eins mz Lijkamans ytre Nu eygingu/Hiartad mitt er obunded/ þad skal aþ stærstu Audmyki og Lotningu þalla hier til Foota / og med skylldugu Hugarængre/ játa hier mijna Ogiorninga / og bidia um̄ Vægd..

So sia ū vier þa hier/ad kvoþolld er su Lotning/sem riettet Tilbidiendur plaga ad veita Gude sijnum/ þa þeir vid hañ tala/ j Bæn edur Jatningu sinne/ eñur er su ytre Lijkamans/eñur er hin jñre Sælareñar/bædar hlyda vel til/eñ þo er su jñre Lotningen længtum naudsijnlegre/ þvi æn heñar kañ ei Gud ad lijta nædugum Augum til Bænareñar.

Ad þalla a Knie/ og fram̄ a vora Asioonu/ er vijst skylldugt og tilheyrelegt / þegar vier gieŭ vðr vel vidkomed vegna Hentugleika Tijmans og Stadarens. Eñ marger Guds Meñ haþa þeiged sijna Bæn og þeinged heyrda / sem alleinasta haþa komed fram̄ þyrer Gud med þa jnure Hiartans Lotningu/æn Kniefalls þyrer Gude/þvi Gud skodar hellst Hiartad. Svo

Svo gierde Tollheimtumadurenn synu Bæn standande i Musterenu/ og vard Bænheyrdur. Postularner bædu sitiande j Skipenu/ ad þeir ydde prelster vr Siæþarvolkenu/ og urdu Bænheyrder. Lærisveinarner sem geingu til Emaus/ bædu JEsum gangande/ ad koma til Herbergis med sier/ & urdu Bænheyrder/ Manasses er hier liggiande j Fiötrum/ þegar hñ giörer þessa synu Bæn/ og giefur hvørge hært sin Lijkama/ hañ verdur ecke ad sijdur Bænheyrdur.

So hefur Gud blessad Sess og Stodu/ Gaungu og Legu vora til kryskugrar Bæn ar / þegar Hiartad ad eins fellur fram og audmyker sig j Bæneñe. Eñ samt og ædur ad ollu hindrunarlausu er þad vel falled og besta Vijsa/ad Lijkameñ falle fram mz Sal uñe þa vier tolum vid Gud/og audmyke sig j ytre Hegduneñe / svo sem Hiartad j jnnra Giedenu. Bæde hefz Lijkame & Sal syndgast / hvi ber bædum þeim med Audmykt fram ad falla/þa Syndin skal fyrer Gude afbidiast. Hvar til ad eru so mörg Dæmi heirra dyrdlegustu Guds Astvina.

Abraham fiell fram til Jardar med audmiukre

miukre Lotningu Sαlar og Lykama, þa hn̄ talade vid Gud og bad han̄ Vægdar vegna Stadan̄a, Sodoma og Gomorra, Gen. 18. Eins Moyses og Aaron / þa þeir sαfnudu Gude Synder Foolkſins/og bαdu þyrer þvi Num. 16. Daniel fiell þrisvar a Knie Daglega / þa han̄ gierde ſijna heilaga Bæn til Guds/ Dan. 6. Cap. Postulenn Paall ſeigeſt beygia ſijn Knie þyrer Fodur DROttens vors JEſu Chriſti/Epheſ. 3. Og Poſtulen̄ Paall ſkilldar oſſ til j ødrum ſtad/ad vier ſkulum beygia Knien j Nafne JESu. Þvi ſkilldum vier þvi Bode ecke hlyda? Einkum ſo opt ſem vier komum fram̄ þyrer Guds Auglit/ oſſ nockurs goods ad bidia j JEſu Nafne. J Nafne JE ſu (ſeiger S. Paall Epheſ. 2.) ſkulu øll Knie ſig beygia/ hvort þau eru a Himnum edur a Jørdun̄e/ edur under Jørdun̄e.

Siaū þad dyraſta Dæ:ne JEſu. Vor bleſſade JEſus lijtelαtlega þram̄fiell a Jørd og nidurbeygde ſitt bleſſada Andlit til Jardar/ þa han̄ badſt þyrer vorra vegna j Graſgardenum. So a oſſ ad vera þad ſagt/ bæde af Aminingu heilags Anda/og af þeſſu

dyrmαta

dyrmæta Dæme JEsu Christi/ sem og eirne eñ añara hans Astvina/ ad veita Gude Lok ning sem mesta j Bæneñe/og latum Lykamans Negdun hid ytra/ syna og Vitne bera um̃ Hiartans Hræringar þær jñre.

Eñ huggum off þo samt þar vid/ad þeg ar vier komum þvi ecke vid / ad gieta ytre Lykamans Lokning giørt j voru Samtale vid Gud/ þa lætur hañ sier nægiá Blessadur/ Lytelæte Hiartans. Hvad sama hañ audsyn de a þeim þortapada Manasse Konge.

Eitt og hid sama er þad lyka/þo Lunga vor verde aþ Veike edur Soott/ so bunden/ ad hun kuñe ecke Samtal ad hállda vid Dr. ottañ siñ/þa lætur hñ sier lyka Hugskotsins Hræringar/og Knieþall Hiartans / þar vid huggar sig hiñ sæle David/seigiande/Psal. 38. Mynar Andvarpaner eru þier ecke huldar DRDTTEN.

A Jñvorttis Lytelætis Lokningu Hiartans j Bæneñe/sagde eg mest lege/ þessa Lokning hafde Manasses til ad bera / þvi hañ sagde þad satt um̃ sig / ad hañ beygde Knie syns Hiarta. Þad er/ hañ mied Harme og Hugarangre kañadest vid og medgieck synar Synd-

er aud-

er audmiuklega yfrer Gude/þvi took ꝫ Gud Fodurlega og Nadarlega a moote þeirum.

Eñ þeim sem ecke vilia med Manaſſe Hiartans Knien beygia / j ſiñe Synda Jatningu/þeim hrinder Gud fra ſier med þvi har da Andſvare sem þar ſtendur hia Eſa. 29. Og Jer. 15. Cap. Þetta Foolk nalægeſt mig med Vorunum / eñ þeirra Hiortu eru lꝏngt fra mier / þar fyrer tek ꝥa j burt fra mier/og lꝏt ꝥa fara ſiñ Veg.

Hvor hañ vill nu ꝥa riettelega jata ſig ꝥ Gude/og riettelega bidia / og Nytſemd af Bæneñe odlaſt/hñ beyge med Manaſſe Knie Hiartans. Þad er / Bidie med Ahuga j Audmykt og Angurſeme/og j riettre Vidurkieñingu ꝫ Þeckingu Syndaña.

Añar Partur þeſſa Sermons

Vier vilium nu yfervega Bænar Ordeñ ſialft. Sto ſmꝏklauſur hefur Bænen þeſſe jñe ad hallda.

1. Fyrſt/bidur Manaſſes Gud um Nꝏd/ enn ecke um Riettenn.
2. Þar næſt/jatar hañ mꝏdelega/ad hann hafe Syndgaſt.

3. J þridia

3. J þridia læge bidur hañ Hiartanlega um̃ Fyrergefning.
4. J fioorda læge bidur hañ ad Gud læte sig ecke deya ut af Jdrunarlauft j ſijnum Syndum.
5. J fimta lage bidur hañ og Gud ad taka af ſier Synda Straffed / og læta þad ecke afenlega a ſier liggia.
6. J ſiotta læge medkienner hañ/ad þo hañ verde hier um̃ Bænheyrdur / þa ſie hañ þeſſ Overdugur / helldur þa nioote hañ þar ut Guds mykla Myſkunar.
7. Allra ſeinaſt lofar hann og heiter Gude ad prijſa og vegſama hn̄ alla ſijna Lijfdaga ef Gud vilie heyra þeſſa ſijna Bæn.

j. Eg beyge Knie mijns Hiarta/ Og bid þig DROTTEn̄ um̃ Nað.

Þoruvijs þer Manaſſes hier/ enn þeim ſkullduga Þioon/ Matth. 18. Hañ bad ecke um̃ Nadena/edr um̃ Uppgiof a Skulldene/ helldur um̃ Freſt og Undanndrætt nockurn/ a Bitalingnum/ og lofade ſeirna allt ad Betala. Ecke giører ſa goode Manaſſes ſvo/ hañ hafde yfferreiknad Skulld ſijna Synda/

og þañ

og þañ þær pleyke eñ Sand a Slæþarftrøll
ðn/og kañadest þvi vid/ad alldrei mùnde hñ
með sýnum Verkum þá þær Gude bitalad.
Þvi flýr hañ strags til Náðar Guds/og ap=
pellerar þrá Guds stranga Riettlæte og und'
er hans mikiu og miklu Mýskun / allt sitt
Málefne. Eg bið þig Drottenñ um
Náð/ seiger Manasses. Ecke býdur hañ
fram til Bitalings/edur sier til Friðþæging
ar Gude/neiñ sýn góðverk/hañ hafde og lýt
ed til af þeim Vatninge/ aumur Stoorbro=
ta Madur/helldur leggur hañ allt sitt Mál
efne/so aumt og illt sem það er/uppa Guds
Náð/og það er sa riette Vegur og besta Að=
ferð til að fá og Ná Syndanna Fyrergef=
ningu af Gude/ að biðia um Náð alleina.
ij. Ach Drottenñ/ eg hefe syndgast/
Og eg kañast við miñ Misgiørning.
Þetta er klár og Skýlaus Játning/ ecke
af Muñenum að eins / helldur og sve af
Hiartanu þrá r geingen/ hvad merkia ma af
þvi / að hañ seigest kañnast við/þvi það er
Muñsins að iáta/eñ það er Hiartans að kañ
ast við. Þessare Játningu fylger sær Hüg
arhrelling

athrelling/hvad bæde auglŷſer þad Ordtæke Æ/ med hverin Meñ plaga ad Avyſa nockrá þa Hrygd ſem þa keſur ſart til Hiertans

Þar næſt má og þar af ráda þad ſtæra Hugarángur Manaſſis/ad hñ tvitekur þeſſa ſijna Jatning/ſeigiande. Æ DROTTEñ eg heſe ſyndgaſt/Ja/eg heſe ſyndgaſt

Skameſt þeir nu ſijn vid þetta Ord=e/ þeir ſem allelna med Muñenum an Hiartans Tilfiñingar og Sarleika dyrfeſt ad koma fram fyrer Gud med Jatningu ſiña Vr otá. Þeir og j annañ Stad ſem Illſkuverk ſijn þorſvára og fegra/ og villa ad riett ſkule heita/ hvad illt ẽ þeir giera. Ecke þet ſo Manaſſe/ hañ gefur ſijnum Verkũ þad rietta Nafn/ſeigande/Eg hefe ſyndgaſt.

iij. Eg bid og grætbæne þig / Fyrer gief mier DROTTEñ / Fyrergiefdu mier.

Þar ſem Hiartad er fullt af / þad tykeſt Muñuneñ alldrei gieta fulltalad o/eg alldrei gieta noog ættalad / Hiarta Manaſſis v^r fullt af Angurſamre Syndaña Tilfiñuk

ingu/ þvi tvitekur hann þesse Ordenn.

Æ DROTTeñ/ eg heþe syndgast/ jaa eg heþe syndgast.

Hiarta hans var miøg fullt aþ Þorsta og Epterlangan epter Syndaña Fyrergeþningu þvi tvitekur hañ og svo þesse Ordenn.

Fyrergeþdu mier DROTTeñ/ þyrer gieþdu mier. Þetta eru þau tvø Ord/ sem vier ættum alvarlegast ad tala og sem optast j Miñe ad haþa. Eg heþe synd gast/ eg heþe syndgast. DROTTeñ þyrergeþdu mier/ DROTTeñ þyrer geþdu mier.

Þetta eru Samtals Ord allra Guds Barna vid Gud/ og haþa vered þra Upphaþe. Uppa hvør DROTTeñ heþur æ tijd geþed þetta hid sama Andsvar. Vertu Hughraust tu Sonur/ vertu Hughraust Dootter/ þijnar Synder eru þier Fyrergeþnar.

Hvad kañ angrædu Hiarta / og Idrande Sælu / ad vera jaþn æskelegt / sem þetta Andsvar? Gud gieþe vier villdum Daglega haþa þesse Ord j Munne/ og ecke ad eins j Muñe/

Munne/ helldur og svo j Niarta/ þa mundu Sæt verda j Guds Eyrum þesse Ordeñ/ og satt og Nuggunarsamt Andsvar oss hia Gu de wtvega/ Eñ þat liggur a/ad þau sieu aff Nug og Niarta tøluð. Þviad so sem Reikelsið geþur ecke siñ sæta Ilm/eff þvi er kastad a kalldañ Vo / helldur alleina eff þad er lagt a heitañ Elld/þa geþur þad siñ jlmande Reik þra sier. So eru þesse Jatningar og Bæn ar Ord/ kome þau þram̃ aff kolldu og Jðran arlausu Niarta/þa krapta þau ecke/ Eñ ko me þau aff heitre og alvarlegre Jðran/ þa eru þau vijst krøptug & sæt þyrer Guds Aug lite. Tøkum off þvi af Niarta og heit te Alvøru/sij þrifast á þessu Ordu Døglega.

DROTTeñ eg heþe syndgast / Ja/ eg heþe syndgast/DROtteñ þyrergeff du mier/ DRotteñ þyrergeff u mier.

Margt Ordtæke voit sem vier Døglega tijdkum/ætte Døglega ad vijkia þyrer þessum Jðrunar Ordum/og være þad bestu Nægskip te. Þvi hugsadu um̃ þyrer þier/ hvort bet ra mun verá á efsta Dege/ þa Skil eiga ad gioraft a øllu Ordu vorum/ sem vier hef

um talad / ad eiga j þeim Reikninge mörg Niegooma Ord/edur mörg þesse/ edur ønnur jaþngood Jdrun Ord. So eru þesse Ord þaa/ ad hægt er ad nema þau/so eru þau hiaa z skil ianleg/ad hægt er ad skilia þau/ lattu oss þvi temia oss þau/ ef vier tolum þau og heitre Alvoru/so sem Manasses/þa mun Gud eins Nadugleg a heyra þau af vorū Munne/so s̄ h̄ heyrde þau z medtook af Munne Manassis. iiij. Þad fioorda Jnntak Manassis Bænar er þetta/ad hn̄ bidur Gud ad lata sig ei deya wt af j synum Syndum/ Og lat mig ecke fordiarfast j mijnum Syndum/ seiger hañ/ Þad er þvilykrar Meiningar og Vnderstødu/ sem hañ segde. DROTTEeñ miñ/eg veit hvad Cain hefur orded/Eg veit hverneñ þ hefur geinged til fyrer Corah Dathan og Abiram/og odrū fleirum Stoor brota Møñum/þeir hafa Syndgast/og Jdrunarlaust framfared allt j Daudañ/og dæed so wt af j synum Syndum/og j gegnum Eijmanlegañ Dauda/socked jñ j eilyfañ Dauda. Æ DROTTEeñ lattu mig ecke verda j þeirra Hoop/ Lattu mig giera giert

riettu

rietta Jdran madur eg dey / aňars være mier betra ad vera alldrei fæddur.

v. J fimta mata bidur Manasses Gud ad lietta af sier synu Tymanlegu Synda Straffe / og læta sig ecke liggia þar under alla syna Æfe/ Og læt Straffed ecke æfeňlega a mier liggia.

Eins og haň so segde. DROTTeň/eg hefe beded þig um̃ þad sem meira er verdt/ sm̃ er um̃ Fyrergiefning mina mergu og mykla Synda/ og um̃ Uppgief a eilijfu Straffe/og hefe þad hvortveggia feinget/þvi er eg nu fullrar Bonar þar um̃/ad þu mun̄ er ecke synia mier þess sem miňa er verdt/ Þad er ad leysa mig fra þessum Tymanleg. um Fiotrum og Fangelse/ Lat mig ecke ver da ad liggia j þeim/allt til mijns Dauda Dags DROTTENN.

Athugũ hier Bænar Adferd Manassie. Fyrst bidur hñ Gud um̃ Frelse fra Syndeñe Guds Reide z Fyrerdæminguñe/ z læte sier mest þar um̃hugad vera / ad fa og nai andlegu Frelse z Guds Vinattu/sijdaň eptertta bidur hñ sier Vægdar a tymanlegu Straffe.

Hier hvert a moote giera marger/hvi þa Goott edur aũad Tijmanlegt Moctlæte ber þeim ad Hondum/ þa bidia þeir so aninnelega Gud / ad taka aþ sier þad Tijmanlega Straff/ Eñ ad bidia Gud adur um̃ Sætt og Syndaña Fyrergefning/hvi gleima þeir og verda hvi siallðañ Bænheyrder.

Eñ Manasses sem riettelega hagade Bæn siñe/ og bad fyrst og jñelegast um̃ sijnar andlegar Naudsoniar/hañ þieck eirneñ Frijun a sijnu Tijmanlegu Straffe. Hvi j Ritning niñe vottast/ad hañ hafe þrisvals komest wr sijnum Bondum og Fangelse wr Babylon/og heim aptur j sitt Erfdarijke/og stioornad hvi sijdañ med Fride og Farsælld/2. Chron.33. v/. J siotku Grein medkeñer hañ j þessum sijnum Bænar Ordum / Overdugleika sijn þar til/ad þiggia slijkt aþ Gude/ sem hann hafde nu um̃beded. Ordeñ hlioodo svo.

Nialpa þu mier overdugum epter þiñe mikelle Myskunseme.

Hier hefur Samvitskan vissulega komed a moote þeim iðrande Manasse og sagt svo til hans/ozdiarþur ertu / þu þorer ad bidia

Gud

Gud bæde um̃ Fyrergefning allra þiña Syn da/ᵹ þar ofa a/ um̃ Uppgiøf bæde a eilyfu og tymanlegu Straffe / Muntu hafa forskulldad so miked gott af Gude/ad hñ skyll de veita þier allt þetta sem þu hefur nu af hønum Oskad/miñest þu ecke hvylykur Trw ar Nijdingur þu hefur vered/þottest þu þess fara a leit vid Gud / ad hann skyllde epter Villd þiñe svipta þig ollu jllu/þa þu fram der Galldra og Gierninga / þa þu myrdter þañ dyra Guds Þienara Esaiam Spamañ. Þa þu brender upp Børn þijn fyrer Skurdgodenu Moloch. Skyllde Gud fyrer alla þessa þijna hrædelega Jllsku Glæpe / vilia giefa þier upp bæde andlegt og Tymanlegt Straff? So hefur nu Samvitskan predik ad fyrer þeim auma Manasse. Eñ hañ svarar heñe aptur og seiger nei þar til/ad hañ hallde sig verdugañ og maklegann/ ad Gud skule Bænheyra sig hier um̃ / Og seigest

Bidia DROTTEñ ad hialpa sier O verdugum/epter siñe mikillre Myskunseme.

Þegar j Ritninguñe nefnest su mikla My

skunseme Guds/ þa meinast þar med su Naad og Myskun/ hvoria Endurlausnaren JEsus hefur med allre sine blessodre Forþienustu keypt og utvegad oss Mannunum hia synum Himnesska Fodur. Þessa myklu Myskunseme setur Manasses a moote synum myklu Afbrotum og Overdugleika/og bidur ad ept er hefie meige han Bænheyrast/ en ecke epter Overdugleika synum þravyrsast. Þetta er su omælanlega og outrædanlega Myskunseme sem Manasses hefur hier adur fyrre Napn togad i þessare sine Bæn.

Þetta er su Myskunseme sem Postulen tal ar um/ Rom. 5. Seigiande / ad þar sem Synden er megtug orden / þar sie Guds Myskun langtum megtugre. Su Myskun ber med sier Verdugleikan/þo allrei sie svo mikill Overdugleike af vorre Hende.

7. I siøunda og sydasta Intake þessara Bænar Orda heiter han og lofar Gude / ad ef han vilie veita sier þessa syna Bæn / þa vilie han vera honum þacklatur/ecke alleina asta um stundarsaker (sem margur giører)hell dur um alla syna Lyfsdaga/og seigest i þessu vilia fylgia Dæme heilagra Guds Engla/

sem

sem þioona DROttne sipelldlega/ og syngia honum þañ blessada Þrijsaung / Heilagur/ Heilagur/ Heilagur DROTTEN N Gud Zebaoth.

So vil eg loꝼa þig alla mijna Lijꝼdaga Hvad þig loꝼar allur Himnañá Her.

Riettelega er til heilagra Guds Eingla hier Dæme teked/ þui eꝼ sa Himneske Here skareñ heilagra Eingla gledst þar vid/ þegar eirn Syndugur Madur giører Jdran/og loꝼ ar þar fyrer Gud/ og hans miklu Myskun= seme. Hvad miklu meire Skylldu / her þa Mөñunum þar til/sem þu so tekur til Næd ar/ad loꝼa þig bæde Tijmanlega og Eilijꝼ lega? Vid þessa mijna Skylldu vil eg kañ ast a medañ eg liꝼe/ og læta mier hana alld= rei ꝼyrnast/seiger Manasses. Naꝼe hañ nu þetta giordt/ og endt so sem vijst er ad hann heꝼur giort/þa giører hñ med þui sijnu Dæ me/morgum oss Kiñroda/sem heitum Gude Þacklæte og Loꝼgiord/ eñ gleimum þui He= ite strax añars Dags / auk helldur mundum vier hallda þad og eꝼna alla vora Lijꝼdaga. Ad loꝼa Gude Goodu/ þ giørsi vier giatn

añ med Manasse / eñ ad enda þad vier loþ-um/þar bregdum vier aþ hans Dæme/hvad þo er hiñ meste Sæalarhæske/ þvi Gud vill ecke lata ad sier hæda.

J þessum siø smæ Greinum Manassis Bænar / er allur Kiarne riettrar Jdrunar jnne bundeñ.

1. J riettre Jdrun er þyrst Angur og Kvyde Hiartans / aþ Umþeinkingu drygdra Synda/og strangrar Guds Reide/ sem þar med er uppvakeñ. Sem og eirneñ aþ ypper-vegan eilyþra Kvala/ sem epter vilia þylgia utañ Guds Nad bæest.

Slyka Umþeinking siña Synda seigest Manasses haþa/ þar hañ seigest Kannast vid siinar Synder/ J Vidurkieñingu edur Peckingu þessare/kiemst hañ so vid j siinu Hiarta/ ad hñ seigest beygia Knie siins Hiarta þyrer Gude. J þvi Hiartans Lyte læte er hañ Harmande / hvad rada ma aþ hñs græatlegu Ordatiltæke/ þar hñ hroopar upp og seiger/ Æ DRotteñ / Eg heþe syndgast/Ja/ eg heþe syndgast.

So eru j Jdrunarangrenu þryr Hluter.

2. Pecking

1. Pecking Syndarennar.
2. Lijtelꜳt Audmykt.
3. Og ſꜳt Hiartans Hatnur.

Gud hefde vel kuñad/ hefde hans eilijfum Wijsdoome so synſt/ ad giefa oss Fyrergefning Syndaña/ þo hvorke peckkum vier þær/ lijtelættum oss nie angrudumst fyrer þær. Eñ DROTTEeñ villde ecke so hafa þad/ hañ villde eckr hella Oleo siñar Nꜳdar utañ j sundurknosud Hier/ So sem S. Bernhard os merkelega seiger j einum Stad / Og eñ aptur j ødrum Stad seiger hañ so / Ad Læk er Guds Miskunar reñe ecke upp a moote/ þad er/ j þau Hiertu sem ecke lijtelæcka sig nidur j Peckingu & Widurkieñingu siña illra Verka/ Helldur renne Nꜳd DROTTEns ofan a moote/ þer til þeirra sem angrꜳda og lijtelæckada Ond hafa / og kannast vid Synder siner.

2. Þar næst nægir ecke til riettrar Idrunar Pecking Syndaña/edur þad Angur og Audmykt sem af þeirre Peckingu kiemur/ helldur vill þar til Huggun Trwareñar/ ad mykia og tempra þetta Angur Hiartans/hvar fyrer Endurlausnareñ seiger hia Mar-

enni I. Capitula/ ecke ad eins þetta/ Giør-
ed Jorun / helldur leggur hann þar til þesse
Ord/ Og trued Evangelio.

Truen vor helldur sier vid tvo Hlute/ vid
þa omælanlegu Guds Naad/og vid Endur-
lausnarans kroptuga Forþienustu. Hefde ei
Naad Guds vered/ þa hefde hverke kunnad
ad giefast Endurlausnaren / & ei hefdū vier
helldur kūnad Not ad hafa af Endurlausnar
anum/hvorugu þessu ma Truen sleppa/Gu
ds Naad nie JEsu Forþienustu/ þar ma hv
orugt ānars missa/ hefde ecke Naad Guds und
an geinged/þa hefdum vier ecke feinged En
durlausnaran/eñ hefdum vier ei Endurlausn
aran feinged/ þa hefde su omælanlega Gu-
ds Naad øngvan stad kunnad hia oss ad hafa
vegna Guds strænga Riettlætis. Guds fyr-
erfarande og epterfylgiande Naad/ er so sem
eitt fagur og dyrmætur Gullhryngur/ j hver
ium midium ad lyser og lioomar JEsu For
þienusta/so sem hiñ agiætaste Gimsteirn/ j
kringum hvorn Gimstein þesse Grein stend-
ur skrifud. Blooded JESu hreinsar Sam
vitskurnar af daudlegum Syndum.

Þegar Papistar eiga ad jdrast/þa græta
þeir og

þeir og vidurkieña sijnar Synder/ Eñ j stad eñ þess ad þeir ættu med Truñe ad leita sier Vægdar j Guds Naad alleina/ og j Freilsarans Forþienustu/ þa leita þeir sier Næris og Huggunar j sijnum eigeñ Verkum/ og vilia so sem skyllda Gud til/ ad vera sier Naadugañ/ fyrer sijn Goodverk sem þeir hafa giört fram yfer Skylduna/ og fram yfer þad sem Løgmaaled af þeim heimter/ med Nidstreckum/ Pilagrims Reisum/ og odrum þesshaatt ar Oskylldu Verkum. Eñ vier vilium med Manasse/ j votre Idrun/ mæna Truar Augunum uppa þa miklu Guds Myskuñ seme/ og uppa JEsu Forþienustu/ z segia/ Hialpa þu mier Overdugum / epter þinne stoorre Myskunseme.

3. J þridia Maata a/ asamt med Angre Syndañа/ og Truñe a Guds Myskunseme/ fyrer Endurlausnarañ/ ad fylgia alvarlegur Asetningur sa/ ad leidrietta og lifa betur. Þui eingeñ Idrast sa riettelega / sem ecke hefur slykt Aform/ Huet fyrer Endurlausnarin areñ aminer so þañ z hñ hafde Heilbrygded/ Joh. 5. Sia/ nu ert þu hier batnad/ syndga du

nu ecke

mi ecke leingur/so þig hende ecke aañad verra

Þeir sem strax epter sijna Jdrun giorda/ ganga til somu Synda vijsvitande aptur/ þeim samlijker S. Petur/ 2. Pist. 2. Cap. Vid þad Svijn / sem velltet sier j sama Saur aptur/epter þad/þad er þveiged.

Hañ samlijker þeim eirneñ vid Hunda/þa sem upp eta aptr sijna Ohreckiar Spyu/hvoria þeir hofdu eitt siñ þra sier giefed.

Nu kañ skie þier þike/mitt Barn/ ad þu kuñer ecke ad sia þar vid/ad þu syndger ecke aptur somu Synder. Eñ eg vil giefa þier eitt gott Rad þar a moote/ Bid þu Gud þar uñ alvarlega/so sem Manasses bad/þa mun þier þad veitast. Manasses hefur vissulega / alvarlega og daglega beded Gud ad forda sier sijnum fyrre Lostum og honum veittest þad/þvi alldrei lesum vier ad hañ hafe þar epter falled j sijna fyrre Stoorglæpe upp fra þvi hañ giorde þessa alvarlega Jdrun. Hvorriu hans heilog Bæn til Guds hefur vissulega orkad hia Drottne.

Þad er satt ad sterkur er illur Vane/sterk ill Natturan/ og sterkur Diefullen sem oss locka vilia til vetra fyrre Synda/ Eñ langt um sterkara

um sterkara er þo þad Fyrerheit JEsu/ þat hañ hefur sagt og lofad/ ad hvers vier bidiū Fodureñ j synu Nafne/ þad skulum vier fra og odlast/ Joh. 16. Salum ess þvi gyrnast þad af Hiarta/ og bidia þess af Alvoru/ ad vier fraum vorar syrre Synder fordast/ þa mun Gud Fader vissulega veita oss þad j Jesu Nafne. Þvi Gud giører giarnañ Vilia þeirra sem hañ elska/ Psalm. 145.

Og er þetta nu so sagt stuttlega vel af Bænariatning þess Jdrande Manassis. Gud giefe oss sem hana høfum yferheyrt/ ed ur lesid/ ad þad mætte oss Miñisstædast af þeñe verda/ sem helst þienar til vorra Sælar Nota/ Amen.

Þackargiord fyrer þad/ ad Gud bijdr eptir vorre Yferboot.

Ton/ Alle Mitt Rad til Guds eg set etc.

Slarkans Fader eg aumur er/ vm eilijfar Þack er skylldur hier/ fyrer þa Poleñmæde/ ad þyn Myskun beyd epter mier/ þñ til þessmyn var Jdrun giørt/ so eigneft eilijfs Stade.

Þusundsinum her eg argur eg/ eylijfañ forþient Kvala Veg/ syfelldt j Syndū leiged/ vtskufan legur allañ stad/ wr Augsyn þiñe/ eñ þu hefur þad/ ætyd þo vndañ dreiged.

O Hvad mørg Þusund Mañа er þad/ miøg hast hefur j burt sofnad/ adur eñ Jdran giør du? margur mun og Syndare sa/ Sa han hefur so forherdt þa/ ad deya økvitter urdu.

Eg er þo kanske øllu meir/ jllrar Natturu helldur enn þeir / Hun Giat mier Hialpad ecke/ Þolgiæde þitt er þetta þa/ þad hefur leist mig slyku fra/ Nad þyna nu eg þecke.

Himnesk Myskunar Hialpen þyn/ hun þreit vie Kapp vid Eymder myn/ þad skiede þeñañ Mata/ eg syndgade j allañ Stad/ eñ hun gnæþde og bætte þad/ og villde ei af lata

Eg dro undañ ad umvendast/ eñ þu tafder ad Straffa hast/ þo eg þess verdur være/ Kiær villtañ þu mig kallar a/ ef kiem eg ei þu bydur þa/ hirdande um̄ hentugt Fære.

Nada Velgiørning þeñañ þin/ þu Hiartkiær aste Fader miñ/ þrysa eg ei sem ætte/ Þolgiæde þitt og Giæsku Gied/ get eg ei helldur Ordum med/ fullþackad mest sem mætte.

Mig hefur geymdañ Giæskan þyn/ vid Glæp um otal og bredd myn/ allt til þess Jdrast kime opt hefe eg þig ættad/ eñ þu læst ecke vita þad vægiande Vondsku miñe.

Eg stunda fast ad styggia þig/ þu stundar fast ad Nada mig/ og villt ei af þvi lata/ verr eñ jllt hef eg Verdskulldad/ vondsku Stærd myn hun giører þad/ oskaplig allañ Mata.

So er øll Vægdar Aften þyn/ og Umvend ingar Toomstund myn/ af Þolgiæde þynu kom en/ þu hefur Sælar Eymdum eide/ wr mørgum Synda Fiøtrum leitt/ Løf sie þier eilyft

A M E N.